

lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije



10 JANUAR 1969

Tečaj za lovske čuvaje

Z željo, da dvignemo strokovno znanje naših lovskih čuvajev, prireja Lovska zveza Slovenije 12-dnevni tečaj za lovske čuvaje, ki bo na Bledu, v počitniškem domu »Iskre«, Trubarjeva 5. Pričetek 10. februarja in zaključek 23. februarja 1969. V tečaj sprejmemo 30 kandidatov.

Predavali bodo priznani lovski strokovnjaki. Predvajani bodo tudi poučni lovski filmi. Po zaključku tečaja bo preizkus znanja. Udeleženci, ki ga bodo uspešno opravili, prejmejo spričevalo o opravljenem lovskočuvajskem izpitu. Lovske družine naj prijavijo kandidate do 15. jan. 1969 svojim področnim zvezam, kjer dobe tudi vsa podrobnejša navodila.

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE
Vzgojno-propagandna komisija

Mali oglasi

Prodajam restasto istrijanko, staro 16 mesecev, uporabno tudi za pleme. Jože Oblak, Vojsko 12, p. Idrija.

Prodajam mavzerico in 5 mesecev starega lovskega terierja. Anton Rupnik, Godovič 61, p. Idrija.

Prodajam resasto istrijanko, staro 6 mesecev. Marjan Vovk, Ljubljana, Kolezijska 21.

Prodajam povsem nov daljnogled 7 × 50 in zelo dobro ohranjeno šibrenico brezpetelinko Simson Suhl, 16 × 16. Filip Podstenšek, Senjanž 12, p. Dravograd.

Prodajam brak-jazbečarja, 8 mesecev starega, z rodovnikom. Cena po dogovoru. Jože Eržen, Stari trg 36, pri Ložu.

Prodajam nov japonski strelni daljnogled za puško. Vinko Strgar, Gorjuše, p. Boh. Bistrica.

Kupujem ščetine divjih prašičev po najvišjih dnevnih cenah (hrbtne - trde in dolge po 25 000 do 40 000 S din za kilogram). Andrej Rebolj, izdelovanje čopičev in ščetk, Medvode, Preska 64, telefon 71-044.

Odpeljan je bil lovski terier, črn, 6 mesecev star. Kdor od lovcev bi o psu kaj zvedel, naj javi na naslov: Ivan Krajnc, Malečnik 23, p. Maribor.



Dober
pogled
in srečno
v letu

1969!

Spoštovani tovariši!

V prijetno dolžnost nam je, obvestiti vas — lovce, kinologe, ribiče — in vaše prijatelje, da bo v soboto, 8. februarja 1969, s pričetkom ob 20. uri, v vseh prostorih hotela »SLON«, Ljubljana, Titova 10

I. MEDNARODNI LOVSKO KINOLOŠKI PLES

pod pokroviteljstvom predsednika ljubljanskega mestnega sveta ing. Mihe Košaka

Zaradi izrednega zanimanja za to prireditve vas vabimo, da zase in za vaše znanke rezervirate sedeže do vključno 1. februarja 1969. Kolikor bo po tem roku še prostih mest, bodo na voljo tudi drugim interesentom. Namen prireditve je, da se ob lovskih in ribiškimi specialitetah, dobri kapljici in v prijetni družbi med seboj spoznamo. V ta namen smo pripravili bogat lovsko zabavni program s plesnimi ansambli, streljanjem, srečolovom itd.

Vstopnina 60 N din, od tega konsumacija 30 N din. Informacije in rezervacije: Hotel »SLON«, telefon 20-642 do 20-645.

V prepričanju, da se boste udeležili te prireditve, vas tovariško pozdravljamo.

Prireditveni odbor

Kolektiv hotela »SLON«



Ali ste že
poizkusili
izvirni
kostenjeviški
CVIČEK

Dober pogled

VINAG
Maribor

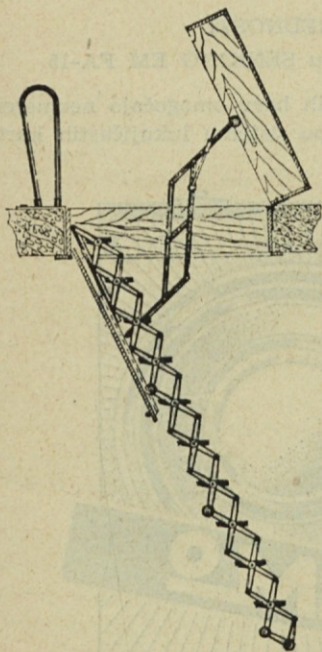


POSLOVNO ZDRUŽENJE ZA PROIZVODNJO MOČNIH KRMIL

LJUBLJANA
Nazorjeva 12

— nudi preko svojih članov —
tovarn močnih krmil — vse vrste
krmnih mešanic za potrebe indivi-
dualnih potrošnikov.

Raztegljive stopnice NIZ



so zelo praktične, ker jih lahko namestimo v kakršnemkoli prostoru, in to samo za čas uporabe. Po uporabi jih enostavno zložimo v strop. Uporabimo jih lahko v stanovanjih, podstrešjih, kletih, skladiščih, ladjah itn. Izdelane so za montažo v odprtini 130×70 in 130×80 cm, po naročilu pa tudi za vsako drugo mero od 60×60 cm naprej. Cena za stopnice je 1487 novih dinarjev. Cena za komplet (s škarjami in zabojem ter dviznimi vrati) pa 1942 novih dinarjev. Stopnice lahko kupite brez zaboja in škarij. Serijske so uporabne za višino 260 cm, po naročilu pa so lahko tudi mnogo višje in stane vsaka nadaljnja stopnica 50 N din. Prodajamo tudi na potrošniški kredit, ki ga nudimo vsem, ki so redno zaposleni, zasebnim obrtnikom in kmetovalcem, vse brez pologa in porokov, na 2 leti.

NAROČILA SPREJEMA EKSKLUZIVNI PRODAJALEC
ZA JUGOSLAVIJO — TRGOVSKO PODJETJE

• ZARJA • MARIBOR

SLOMŠKOV TRG 6, TELEFON 22-612

Dragi lovski tovariši!

Pred vami je poskusna številka »Lovca«, kakor si ga je izdajateljski svet zamislil za prihodnje lovsko leto — 1969/70.

Že dolgo smo se dogovarjali za bistveno izboljšanje našega glasila tudi po zunanji podobi ter notranji ureditvi, ko že počasi uresničujemo izboljšave glede vsebine. Naš lanski predlog za prehod na novo obliko sicer posvet predsednikov področnih zvez ni zavrnil, pač izvedbo le odložil — s tem, da svojo besedo ob tem rečemo vsi slovenski lovci. Izdajateljski svet »Lovca« zato na vse naslavlja s posebno anketo nekaj vprašanj, na katera čimprej odgovorite.

Pri izpolnjevanju ankete na hrbtni strani lista naj vas vodi misel, da skušajmo za vsako ceno ne samo ohraniti našega »Lovca«, marveč ga tudi nenehno in čim uspešneje izboljševati. Pri tem je treba vedeti, da je danes v Jugoslaviji »Lovec« najcenejša revija te vrste, za kar se imamo med drugim zahvaliti tudi tovarišem tiskarjem v tiskarni »Jože Moškrič« v Ljubljani in jim gre za to naša posebna zahvala.

Znano je, da tudi po uvedeni gospodarski reformi in znižani vrednosti dinarja ter z ozirom na zvišane življenjske stroške niso izdatki za »Lovca« bistveno narasli, kar so nam med drugim omogočile stare zaloge papirja, stare tiskarniške cene in podobno, nizki osebni prejemki in honorarji v uredništvu ter drugo. Sčasoma se je vse to nagrmadilo in zdaj terja rešitev. Nastopil je čas, ko moramo nujno pogledati v oči tem dejstvu in ceno »Lovca« prilagoditi novim razmeram.

Doslej smo od letnega prispevka za Lovsko zvezo Slovenije od vsakega člana po 25 N din porabili za »Lovca« 22,30 N din, 1,70 N din za administracijo LZS in 1 N din kot prispevek za članarino Lovski zvezi Jugoslavije.

Po predračunu pa se bodo v prihodnje — četudi ostane vse pri starem in obliki »Lovca« prav nič ne spremenimo — tiskarniški in drugi stroški toliko povečali, da bi stalo naše glasilo letno vsakega lovca 27 N din. Če pa se odločimo za novo obliko — poskusno številko »Lovca« v novi obleki in novi notranji ureditvi imate pred seboj — potem bi bila v prihodnje njegova cena letno 32 N din. »Lovec« v novi obliki bi občasno imel barvno prilogo ali barvno sliko na platnicah. K cenama za obe vrsti »Lovca« je treba prišteti še za okrog 10 % zvišani prispevek za administracijo LZS in prispevek za članarino Lovske zveze Jugoslavije — skupaj 3 N din.

Če ostanemo torej pri dosedanjí obliki našega glasila, bi bil torej po predvidevanjih celotni članski prispevek Lovski zvezi Slovenije za lov. leto 1969/70 — 30 N din.

Če pa se odločimo za novo obliko in za pošiljanje »Lovca« v vrečkah, pa bi bil celotni letni prispevek — 35 N din. Razlika torej ni tako velika — le za 5 N din, ki naj bi jih vsak lovec v Sloveniji prispeval več na leto, pa bi imeli tudi oblikovno takšno glasilo, da bi se kosalo z evropskim povprečjem.

Izdajateljski svet vas vabi, da izpolnite anketo in jo pošljete najpozneje do 31. januarja 1969 na naslov: Uredništvo »Lovca«, Ljubljana, Župančičeva 9. Hkrati izdajateljski svet tudi želi, da bi se kar najbolje odločili v korist razvoja »Lovca«, našega zvestega spremljevalca, prijatelja in pomočnika v skupnem prizadevanju za napredek lovstva na Slovenskem.

Ob tej priložnosti apeliramo tudi na LD, da opozorijo svoje člane, naj na anketo gotovo odgovore.

Vso srečo, dober pogled in lovski blagor želi vsem slovenskim lovcem tudi v novem koledarskem letu 1969

»LOVEC«
in njegov
izdajateljski svet

ANKETA

o uvedbi novosti pri oblikovanju glasila Lovske zveze Slovenije »LOVEC«

Anketirani lovec:

(Ime in priimek)

(Točen naslov)

(star let)

(lovec let)

(član LD)

odgovarjam na vprašanje, če sem za novo, izboljšano, čeprav dražjo obliko »Lovca« z

(DA ali NE)

Druga vprašanja o »Lovcu«:

Prebiram redno vsega (da ali ne)

Ga hranim in vežem v knjige

Sem z njim zadovoljen

Kaj v njem še pogrešam

Preveč ali odveč pa je

Pripravljen sem v njem tudi sodelovati kot dopisnik ali fotoamater

Potrebujem za to pomoč uredništva

Druge pripombe:

(Lastnoročni podpis)

dne 1969

ZA VAŠE VOZILO OB VSAKEM ČASU

bencin navadni in super

plinsko olje

motorno olje jugosl. in tujih

znamk

PETROL

na vseh cestah Slovenije

PROGRAM IZREDNIH PREDNOSTI

na superavtomatskem stroju SENKING EM FA-15

4 plastične ploščice različnih barv omogočajo neomejeno število programov pranja po sistemu luknjičastih kartic



HIMO — MARIBOR

Foto Milan Kemperl: Kozoroga, kozel in koza, v skalovju Begunjščice, revir Podljubelj, ki je pod upravo Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog«. Kolonija kozorogov v tem revirju ima svoj začetek v letih 1889 do 1896. Z razumevanjem lovcev in drugih ljubiteljev narave so se kozorogi tukaj ohranili do danes. V Sloveniji so sedaj tri kolonije kozorogov. Več o kozorogih je v članku »Dvajset let gojitvenega lovišča Kozorog«.



lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

Ll. letnik

št. 10

januar 1969

Vsebina

Rado Pehaček	Uspehi, pomanjkljivosti — in kako naprej	290
Prof. dr. Stane Valentinčič	O (novih) načelih gojitve divjadi	292
Ing. Milan Dečko	Še enkrat o odstrelu gamsov (konec)	295
Ing. Blaž Krže	Spremenimo odnos do divjih prašičev	297
Milan Kemperl	Dvajset let gojitvenega lovišča »Kozorog«	299
Štefka Boljka	Moja jesenska nedelja	303
Rado Čenčič	Več načrtnosti pri slikanju divjadi	305
Štefan Köves	Lov na divje race	309
Janko Perat	Zapiski iz lovske kočice — X. Klic iz narave	310
Po lovskem svetu:	Lovska nadzorna služba v ruski republiki, SZ — prevedel iz Ohote ing. H. Vadnov	312
	Živalske shrambe — prevedel iz Ohote ing. H. Vadnov	313
Lovski oprtnik:	Medpokrajinska konferenca v Trentu, Italija — Rado Pehaček	315
	Bili smo gostje raških lovcev — Franc Golavšek	315
	Previdnost, zmernost, modrost — Viktor Čeh	316
Lovska organizacija:	Sestanek lovcev fotoamaterjev	319
Jubilanti:	Dve obletnici pisatelja Miška Kranjca	321
Umrli		322
Lovska kinologija:	Lovcem-kinologom ob novem letu — Vladimir Pleničar	323
Šaljive		324

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradašjka, predsednik, Francè Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Čenčič, Janez Cop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Ljubljana, Župančičeva 9, poštini predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 25 din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 30 din; za inozemstvo 40 din; posamezna številka 2,50 din. — Cene malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Barvne slike in priloge reklamnih oglasov natisnila tiskarna »Gorenjski tisk« v Kranju. Klišeji za barvne slike last tovarne »LEK« Ljubljana.

Uspehi, pomanjkljivosti – in kako naprej

Stara navada je, da se za novo leto v vsaki organizaciji naredi obračun za nazaj in načrt za naprej oziroma pregleda perspektiva, ki jo imamo pred seboj. Lovci imamo sicer svoje lovsko gospodarsko leto, ki je pri kraju 31. marca, vendar marsikaj lahko že rečemo ob zaključku oziroma začetku koledarskega leta.

Naša lovska organizacija ima 13 736 članov, organiziranih v 397 lovskih družinah. Te so se združile v 18 področnih lovskih zvez in te v Lovsko zvezo Slovenije, ki je članica Lovske zveze Jugoslavije. Štiri lovske družine so še, ki niso članice te organizacije, medtem ko je osem gojitvenih lovišč oziroma zavodov, ki so člani te organizacije. Lahko torej trdimo, da je skoraj 100 % lovcev organiziranih v svojo strokovno organizacijo. Finančni bruto produkt, to je vrednost odstrela v lov. letu 1967-68, izkazan po finančnih poročilih, je dosegel 1 milijardo starih dinarjev, od katerih polovica so devizni dinarji. Saldo na koncu preteklega lovskega leta je bil v poprečju milijon starih dinarjev na lovsko družino. Ni slabo. Lahko bi bili v jugoslovanskem merilu zadovoljni. Pa ne moremo biti. Zakaj ne? Ker je to poprečje narejeno iz prevelikih skrajnosti. So družine, ki imajo vrednost letnega odstrela preko dvajset milijonov in družine, ki ne morejo spraviti skupaj niti milijona. Res je, da narava ne deli vsakemu enako. Res pa je tudi, da celo najboljša njiva brez semena in obdelovanja ne da ničesar. Brez delavcev ne gre. Razlike bodo seveda vedno, vendar so pri nas le prevelike.

Zanimivo je, da so bogate družine, to je one, ki bi si že lahko kaj privoščile, zelo rigorozne v načelu plačevanja in obračunavanja divjadi po tržnih cenah, gospodarsko slabe pa zelo širokosrčne pri deljenju divjadi

zastonj ali za simbolično ceno. Torej ravno narobe, kakor bi pričakovali. Isto je glede lovskega turizma. So družine, za katere menimo, da so že dosegle gornjo mejo odstrela v inozemskem lovskem turizmu, ali pa so ga celo prekoračile na škodo svojih članov, da s tem izgubljajo že osnovni smoter, zaradi česar obstajajo. Imamo pa tudi družine, ki prav ničesar ne dajo za lovski turizem. Ne razumevanje za širše družbene potrebe skrivajo za lažni nacionalni ponos, češ da je to naše naravno bogastvo samo za nas in ne za tujce. Kaj če bi tako rekli ribiči za vode, Primorci za morje, Gorenjci za gore in tako dalje.

Dobro gospodarjenje je samo eno. To je, da dobljeno vrednost v upravljanje skrbno čuvamo, jo z našim trudom in znanjem bogatimo ter sadove našega dela in narave čim bolj vnovčujemo, izkupiček zanje pa čim pametneje zopet vlagamo.

Zanimivo je, da slabo gospodarjenje zelo iznajdljivo skrivamo za raznimi na videz pravilnimi gospodarskimi akcijami. Namesto, da bi vodili natančno statistiko o uplenjeni divjadi in jo obračunavali po tržni ceni, ali v dinarjih ali ekvivalentno v delu, primanjkljaje nadomestimo s povečano članarino, pavšalnim plačevanjem uplenjene divjadi, z velikimi pristopninami, doprinosi, notranjim posojilom itd. Zakaj odredimo ceno zajcu v nekaterih družinah 500 S din, ostane nek od tržne vrednosti pa plačamo v članarini? Članarina pripada organizaciji, to je eno, zajec pa gospodarstvu, kar je drugo. Prašiča razsekamo in razdelimo ali pa ga po zelo nizki ceni prodamo lovcu, potem pa zbiramo prispevke za plačevanje škode, krmljenje in druge potrebe. Najprej moramo vedeti, ali pošteno in pravilno gospodarimo, potem bomo šele vedeli, če so naše dodatne dajatve

pravilne in umestne ter niso le prikrivanje slabega gospodarjenja.

Nadaljnja slabost našega gospodarjenja je pomanjkanje zavarovalnih skladov, ki jih mora imeti vsako gospodarstvo. Nismo se zavarovali proti nobeni veliki nesreči, ki nas utegne prizadeti, najsi bo v obliki infekcijske bolezni, poplave, hude zime, velike škode itd. Preveč živimo iz rok v usta in zaupamo v srečo. Delati bomo morali pametneje.

S fondom divjadi bi bili lahko skoraj zadovoljni. Tu smo že mnogo storili. Medved in jelen sta storaj povsod, kjer so zanju pogoji. Celotno tam, kjer zanju ni življenjskih pogojev, tako da smo ju morali rajonizirati. Tudi po številu se bližata optimumu. To razveseljivo dejstvo pa zavaja nekatere posameznike in LD, da pri lovu na ti dve veliki divjadi pozabljajo na kriterije gojitve, lovske pravičnosti in etike. Stalež gamsov ponekod ocenjujejo že kot nevaren za infekcijske bolezni. Srnjad se prilagaja novim pogojem vznemirjanega življenja in se že tudi pri nas pojavlja v nižinskih predelih kot poljska srnjad. Fazan je postal že čvrsta industrijska divjad, jerebica in kotorna pa obetata, da vsak čas to postaneta, če se bodo dosedanji uspehi nadaljevali in utrdili. Zajcu je namenjeno veliko več skrbi in paznje, kar dokazuje lansko naročilo 1200 čeških zajcev in letošnji skok naročila na 3600, čeprav cena okoli 25 000 starih dinarjev za zajca ni majhna. Tudi drugi divjadi posvečamo več ali manj paznje. Veliko je zanimanja za nove vrste divjadi, muflone, kozoroge, damjake, svizce. Ne moremo reči, da ni mnogo naporov, mnogo dobre volje in truda ter tudi mnogo uspehov. Lahko pa rečemo, da nas vse skupaj čaka še ogromno dela in naporov ter kup nerešenih problemov.

Prvo, kar moramo v tem letu urediti, je organizacija lovstva. Lovstvo pri nas se ne more razvijati, ako živimo pod neprestanim vtisom, da lovišča lahko izgubimo na ta ali drug način. Pojavlja se sum o upravičenosti vlaganja, ki lahko zbudi apetit

neke organizacije, da si pridobi polno lovišče, če obstaja možnost, da vsaka gospodarska organizacija lahko konkurira za upravljanje z loviščem. Mislim, da tu ne gre za vprašanje, ali je to izključni privilegij lovske organizacije, temveč le za to, da to ne more biti privilegij neke druge organizacije, ki strokovno ni usposobljena za upravljanje z loviščem, ki ne misli v duhu zakona o lovu, da bi vsa pridobljena sredstva vračala v lovišče, temveč vzela lovišče v upravljanje zato, da bi iz njega izvlekla čimveč koristi zase, usoda divjadi pa ji je deveta briga. To moramo precizirati v novem zakonu o lovstvu, ki je v tem letu na vidiku, tako splošni zvezni kakor temeljni republiški. Za vse delo okrog zakona o lovstvu je važno, da je naša lovska organizacija čvrsta in enotna, ker le kot taka lahko nastopa avtoritativno in učinkovito nasproti zakonodajalcu. V nasprotnem primeru ne moremo računati na zadovoljivo rešitev problemov lovstva v Sloveniji.

Drugo, kar moramo doseči, je, da se s predlagateljem že prej sporazumemo o vseh podrobnostih zakona, da izvršni svet in lovska organizacija skupščini predložita zakon, ki bo obema ustrezal. V tem zakonu je potrebno čim natančneje urediti odnose med dajalcem lovišč v upravljanje, to je občino, in upravljalci lovišč — lovskimi družinami, to je pravice in dolžnosti samoupravljalcev. Urediti je treba torej vse, kar v sedanjem zakonu o lovstvu ni precizirano, kar je nejasno in pomanjkljivo.

Iz dosedanjih pripravljalnih razgovorov s predstavniki oblasti je razvidno, da je družba tudi nadalje pripravljena ostati na osnovni postavki sedanjega zakona, da se ves izkupiček iz lovišča mora vračati nazaj v lovišče. Obenem pa meni, da ima pravico zahtevati, naj bo lovstvo organizirano tako, da je samo — brez podpore družbe — sposobno reševati svoje notranje probleme v širšem smislu. Z drugimi besedami, družba je še nadalje pripravljena dajati lovcem v upravljanje lovišča brezplačno,



Foto R. Cenčič: V stiski

zahteva pa, da se lovci zavarujejo sami po vseh načelih samoupravljanja in modernega gospodarjenja, ustvarjajoč materialno bazo, ki je sposobna reševati vse nastale materialne probleme, kot npr. povračilo škode, gojitve, raziskovanja, proti epidemijam itd. Mislim, da sme trditi, da lovci nimamo ničesar proti kakršnemu koli skladu, če lovci upravljamo z njim in če lovci določimo, kje naj se tak sklad nahaja, njegovo višino in kdo ima pravico do njegove uporabe. Vsaka drugačna rešitev se ne bi skladala s samoupravnimi načeli in bi bila za nas nesprejemljiva. Zakon o lovstvu bi torej obravnaval lovstvo kot domeno ekonomike. Vprašanja lovske organizacije pa bi

reševali po zakonu o društvih, v katerem bo treba vnesti nekaj dopolnil oziroma sprememb. Tudi zakon o orožju bo moral upoštevati potrebe in zahteve lovstva, saj je postal divji lov na račun svobodnega nošenja strelnega orožja resen problem.

Seveda nam ostane še mnogo drugih vprašanj, vendar takšnih, ki jih lahko rešijo naši upravni odbori in občni zbori sami. Pri reševanju prej omenjenih problemov, ki so za vse lovstvo življenjskega pomena, pa bo moralo sodelovati vse lovsko članstvo.

Zaključujem z voščilom, da bi v novem letu 1969 številne naloge rešili kar najbolje v dobro lovstva na Slovenskem.

O (novih) načelih gojitve divjadi

Davna človekova želja je, spoznavati prirodne pojave, to je njih bistvo in si jih razlagati, potem pa na tej podlagi izdelati ustrezne normative. To je v končni liniji tudi bistveno, kar človeka loči od drugih živih bitij. Pri tem spoznavanju človek teži za tem, da meri vse, kar se da meriti in da napravi merljivo, kar še ni. To pa je funkcija znanosti.

Pravimo, da je lovцем poverjeno gospodarjenje z divjadjo. To tudi radi naglašamo, kadar nam prav pride. Če pa se zares zavedamo, kaj to pomeni, je drugo vprašanje. Po mojem mnenju je naša odgovornost zelo velika, kajti koncem koncev gre za ohranitev prirodnega živalskega sveta našim zanamcem. To pa je nedvomno več kot sezidati blok ali zrediti čredo živine. In vendar znanje, ki ga lovci pri tej naši nalogi imamo, še zdaleč ni enako znanju arhitekta in gradbenika ali pa tistemu, ki ga ima živinorejec. Hkrati pa smo prepričani, da vse o divjadi vemo, ali — kar je še huje — vsak lovec »ve vse« od vsaki divjadi. To je prva težava.

Druga težava je v tem, da področje divjadi, se pravi divjih živali, ki živijo svoje in sicer skrito življenje v naravi — upravljajo ljudje, katerim je to bolj ali manj konjiček (hobi) in ki so dejansko za to področje amaterji. Saj je tako majhen odstotek lovcev, ki jim je to profesija, poklic, od katerega je odvisen njihov dohodek.

In če potem seštejemo vse tiste, ki se kljub tem težavam le resnično in smotno ukvarjajo s problemi tako imenovane gojitve divjadi in se skušajo dokopati do objektivnega znanja, lahko ugotovimo, da so tudi ti na napačni poti. In v tem je tretja težava. Prav o tej pa imam namen tu nekoliko napisati. Pravim »nekoliko«, ker v tem kratkem spisu tako ni mogoče kaj dosti napisati in pa

tudi zato, ker je to področje globokih, novih znanosti, ki nam šele pričenjajo razkrivati resnico in ki se pri tem poleg drugega srečujejo z zakoreninjeno tradicijo.

Tradicija. Na kratko rečeno, gre za skušnje naših prednikov, ki jim je bil objekt opazovanja izločen osebek, predvsem moškega spola, metode gojitve pa so počivale na dognanjih živinoreje. Na teh temeljih so nastali pojmi in metode dela, ki jih bom na kratko opisal.

»Gojitveni odstrel« oziroma tisti njegov del, ki ga imenujemo »seleksijski odstrel«, izvajamo tako, da ocenjujemo samce po trofejah in odstrelimo tiste, ki imajo — po naši oceni — slabe trofeje. Odmislimo vse lažje seleksijske odstrela, različna gledišča pri oceni trofeje, o starosti osebkov, v kateri naj se odstrel izvrši in končno tudi vse neznanje, ki pri tem vlada, in pogledimo, kaj se dogaja takrat, ko se po vseh doslej veljavnih načelih tak odstrel izvrši. Dogaja se sledeče: Lovec oceni samca po telesu, po starosti in temu primerno njegovo trofejo. Če se mu zdi slaba, izvrši seleksijski odstrel z opravičilom in zavestjo, da je izločil iz razploda minus varianto. In kaj je pri tem zagrešil — poreče vsakdo? Najmanj dva osnovna dejavnika je prezrl: rastišče (habitat) in populacijo (lastne vrste) v vseh odtenkih. Kajti ni zgolj dedna snov odgovorna za oblikovanje telesa in posebej še trofeje, ampak igrata pri tem odločilno vlogo tudi oba ta dva dejavnika — habitat in populacija — in najmanj ta dva.

Komisijska »ocena trofej«, taka kot se sedaj vrši, je še večji nesmisel. Ne glede na to, da ji ni odrekati pozitivne vloge. S tem se namreč marsikak prst ne ukrivi v strahu pred rdečo piko. Ta še večji nesmisel je v prostorski odmaknjenosti od kraja izvršene uplenitve nosilca trofeje —

da ne govorimo o subjektivnih nagibih.

Tako komisija ne vidi niti telesa nosilca trofeje, kaj šele habitat in populacijo. In vendar ima pravico kaznovati (rdeča pika) in opravičiti, to je pohvaliti (zelena pika) uplenitelja. Pri tem pa bi bilo dostikrat pravilno — storiti narobe. Pogledimo primer. V neki lovski organizaciji padejo in pridejo komisiji v ocenitev npr. sami dobri srnjaki. To je znak urejenega številnega razmerja v lovišču — bodisi po zaslugi lovske organizacije ali kakorkoli že. Primer se »kaznuje« z rdečimi pikami. V drugi lovski organizaciji padejo in pridejo komisiji v oceno sami slabi srnjaki. To je posledica neustreznega (prevelikega) števila srnjadi ali neustrezne populacijske strukture — morda tudi slabih dednih lastnosti. To je znak neurejenih razmer v lovišču, za kar je objektivno odgovorna lovska organizacija. Za to pa dobi od komisije potrdilo — zelene pike — da je odstrel pravilen in v končni liniji — priznanje in pohvalo!

»Točkovanje trofej« po katerikoli formuli (sedaj se pri nas uporablja mednarodna, t. i. madridska) je prav tako ocena in vrednotenje posameznih delov trofeje po človeških kriterijih, to je po tistih, ki ugajajo človekovi zamisli, njegovim očem in drugim čutom. Toda — se sprašujejo tisti, ki ne ocenjujejo trofeje s človekovega aspekta — ali je res široko razvejana in lopatasta krona pri jelenu več vredna kot koničast vrh? Ali pa, ali je sivček (nadočnik) vreden samo toliko kot drugi parožki, na primer oni v kroni? Z jelenovega gledišča bi verjetno morali rogovje precej drugače vrednotiti kot s človekovega.

»Bonitiranje« lovišč izvajamo po raznih metodah, od katerih vse temelje v prvi vrsti na dveh faktorjih. Prvi je hrana. Ta pa se ceni tako, da imamo pred očmi dnevno količinsko porabo krme (dnevni obrok) in se na tej podlagi izračuna kapaciteta revirja za določeno divjad. Drugi temeljni faktor je shematska enakomerna raz-



Foto D. Mohar: Založena krmišča — lovska dolžnost

poreditev kosov divjadi po vsem izračunanem revirju. Tako na primer pravimo »3 kosi jelenjadi na vsakih 100 ha« (kar seveda pomeni 1 kos jelenjadi na 33 ha). V lovišču, velikem 10 000 ha, pomeni, da na vsakih 100 ha površine žive 3 kosi jelenjadi in da je torej 100 takih skupin po 3 živali (ali še točneje, da na vsakih 33 ha živi po en kos) — skupaj torej 300 živali. V resnici pa vemo, da temu ni tako. Kje smo torej zgrešili? Že zopet nismo upoštevali divjadi, to je posameznih osebkov, ki imajo svoje določene »želje« in »potrebe«, drugačne od naših in tudi različne po vrstah. Upoštevali nismo socioloških momentov! Ti pa so za uspevanje populacije in posameznih osebkov prav tako pomembni kot hrana. Tudi tako imenovana »osvežitev krvi« spada med zablude, ki temelje na znanosti iz živinoreje — kjer pa ne vladajo več prirodni zakoni, ampak človekovi, kjer ni več cilj ohranitev vrste, ampak dobiček. To, kar sem rekel, seveda ne velja za preprosto naselitev divjadi z namenom uvajanja nove vrste v lovišče ali pa enostavna pomnožitev obstoječega stalaža.

Še in še bi lahko nizali sedaj veljavna načela lovske prakse pri gojitvi divjadi, ki jih je človek skrojil po lastni podobi in okusu, po lastnih interesih in predstavah — ki pa so daleč od prirodnih ali, milo rečeno, niso s prirodnimi v skladu.

Človek se vpraša — ali je tudi znanost o teh vprašanjih zaostala, ali je znanost tista, ki ne more postreči praksi z boljšimi in — nerad rečem — sodobnejšimi, novejšimi pogledi in prijemi pri gospodarjenju z divjadjo? Vendar rečem tako zato, ker to samo mi ljudje imenujemo »novo«,

zato sem tudi v naslovu to besedo napisal v oklepaju. V resnici pa je to, kar imenujemo »novo« ali »sodobno«, že sila staro, edino in od vekomaj, namreč v svetu divjine in divjadi. Na postavljeno vprašanje pa lahko odgovorim le pritrdilno. To je — znanost je že precej globoko prodrla v zakonitosti narave, v tisto, kar je za nas — novo. Med temi odkritji znanosti in med lovsko prakso pa zija širok prepad (drugod in tudi pri nas), prav tako širok, kot je med imaginarnostjo in stvarnostjo. Brez pretiravanja. Ta prepad moramo začeti premostovati.

Znanost se že dalj časa ukvarja z novimi metodami proučevanja divjadi. V bistvu gre za objektivno proučevanje življenja divjadi, njene odvisnosti od habitata in medsebojnih odnosov.

Dežele, ki v ta namen nudijo več sredstev in imajo na voljo več kadrov, so v tem napredovale. Pri delu se poslužujejo tudi najsodobnejših naprav. Temelj vseh teh metod pa je ugotavljanje nemoteno življenje posameznih osebkov divjadi v sklopu rastišča (habitat) in vrstnikov (populacija), iskati ustrezne zakonitosti in jih razlagati ter prilagoditi za prakso. Metode dela so na primer biotelemetrija, ko s pomočjo brezžičnih emiterjev, pritrjenih na telo divjadi v prirodi, in lokatorjev v laboratoriju ugotavljajo dnevno gibanje in pozicijo posameznih osebkov, označevanje z na daleč vidnimi oznakami (vidno markiranje) in potrpežljivo in nepretrgano opazovanje označenih osebkov, kromografi, pritrjeni na telo divjadi, ki na trak beležijo razna fiziološka dogajanja v organizmu (prebava, gibanje itd.), analiza brejosti oziroma celotne reprodukcije,

analiza hrane v želodcih uplenjene divjadi, analiza poginule divjadi itd.

Te delovne metode služijo proučevanju odvisnosti populacije od habitata, medsebojnih odnosov posameznih osebkov iste vrste (sociologija), njihovega obnašanja v različnih situacijah (ethologija) — kar vse, prevedeno v navaden jezik, pomeni proučevanje resničnega življenja divjadi, živeče v določenem okolju.

Ni mi mogoče niti približno prikazati dosežkov znanosti na teh področjih. O teh bo pač treba več pisati v »Lovcu«. Navedem naj le nekaj objavljenih ugotovitev in o tem naj govore avtorji sami.

Wynne Edwards, profesor aberdeen-ske univerze, ki je med drugim proučeval medsebojno odvisnost habitata in razmnoževanja pri škotskem jerebu (*Lagopus scoticus*), poroča tudi tole: »V nekaterih primerih, ko dva samca trčita skupaj, se ne umakneta in prične se boj. Verjetno ste že slišali o spopadih med divjimi petlini ali jeleni. Toda v teh bojih gre za ozemlje in hrano, nikakor ne za samico, kot je mislil Darwin. Že samo dejstvo, da je nek samec ostal brez 'lastnega' ozemlja, ga oslabi in celo spremeni. Poraženec ostane sicer znotraj habitata pač kot podložnik zmagovalca. Tako se znotraj habitata organizira nekakšna razredna družba. Ugotovili smo, da poje škotski jereb jeseni zjutraj in to samo dve uri. Prav tako tudi druge živali (črčki, lastovke, opice) opozore nase ob določenih urah dneva. Skratka, samci se oglasijo prav v času, ko se odpravljajo spat, ali pa ko se zbude. Takoj po 'predstavi' pa je vseh sovrážnosti spet konec, zmagovalci in premagani so spet tovariški med

seboj. Mirno skupaj iščejo hrano in se selijo na ozemlju, ki so si ga samci zjutraj razdelili med seboj. Toda zgodili sta se dve stvari: najprej med 'predstavo' skupina ugotovi, koliko posameznikov pravzaprav lahko habitat preživi, potem pa na osnovi te ugotovitve določi hierarhični red. Zmagoviti samci bodo plodili, podrejeni pa ne bodo imeli potomcev. Med jerebi, ki smo jih proučevali, je približno 40 odstotkov takih, ki lahko plode, in 60 odstotkov podrejenih. Podrejeni bodo sicer imeli pravico do hrane, toda ko bo prišla pomlad, bodo že impotentni.«

Fred Kurt, iz zoološkega vrta v Zürichu, je opazoval 300 zaznamovanih (markiranih) — in še večje število nezaznamovanih srn z namenom, da bi ugotovil, če in na kakšen način se pri odraslih srnah zavre razmnoževanje, ko populacija srnjadi številčno naraste. Na podlagi triletnih opazovanj in številnih dognanj prikaže naslednji model:

»Vzemimo primer, ko živi srnja poplucaci na območju, kjer je na južnih ekspozicijah več za vzgojo mladičev prikladnih rajonov, kot je brejih srn. V času kotitve tedaj ne pride do povečane pogina mladičev, ne zaradi roparic in ne kot posledica neugodnih klimatskih razmer.

Z naraščanjem števila srnjih samic pride po nekaj letih do (pre)velikega števila samic na ustreznih rajonih južne ekspozicije. Srne imajo na ta način zelo majhne lastne teritorije in zato pride med njimi v času kotitve do številnejših srečanj oziroma sovražnih spopadov in vznemirjanj. Nekatere so tako prisiljene, da se presele na neustrezna mesta (ne-južne ekspozicije). Posledice so: povečan pogin mladičev v ustrežajočih (južnih) rajonih, ker so tu matere zapletene v medsebojne spopade ter roparice lažje uničijo nezavarovane mladiče in pa tudi zaradi kotitve mladih na ne-južnih ekspozicijah.

Pri nadaljnjem naraščanju števila samic morajo te vse pogostejše kotiti mladiče v neustreznih rajonih, spopadi med srnami v ustrežajočih ra-

jonih pa so vse pogostejši. To ima trojne posledice za populacijsko dinamiko:

1. prirastek upada zaradi povečane smrtnosti mladičev,
2. število srn brez mladičev se večja,
3. spolno razmerje mladičev se zveča v korist samčkov (ker so samičke manjše in hitreje podležejo).

Prirastek srn brez mladičev vodi sam zase zopet do nadaljnjega upadanja prirastka in sicer tako-le: Brž ko ostanejo srne brez mladičev, se njihovo obnašanje spremeni. Ne živijo več teritorialno (tj. ne zahtevajo več zase svojega lastnega rajona), ampak se pridružijo kaki drugi skupini, se pravi vodeči srni. Ta jih trpi ob sebi kot neke vrste sopotnice. S tem povečanjem skupin se gostota srnjadi določenega območja zveča in se mlade srne prično pariti šele z dvema letoma.

Zgoraj opisani model prirodno regulacijskega mehanizma pa človek v kultiviranem biotopu — s svojimi neposrednimi ali posrednimi posegi — poruši. Število za kotitev ustreznih rajonih se dvigne (košni travniki, polja zasejana z žitaricami). Zimsko krmljenje v težkih zimah otežkoča prirodno selekcijo. Odstrel zadene predvsem odrasle živali. Tako se skrči poprečna starost srnjadi in odstotek prvič kotečih srn se v populaciji poveča. Čim več pa je le-teh, tem več samic lahko na istem območju vzgaja svoje mladiče, ne da bi pričeli delovati opisani regulacijski mehanizmi. Pri tem pa pride — kot izčrpno prikazuje Schmid — do poslabšanja konstitucije celotne populacije.«

In še Rolf Henning iz Hamburga. Ta je opazoval obnašanje sedmih srnjakov v revirju. Ko po 20 strani dolgem prikazu svojih ugotovitev preide na sklepanje, pravi med drugim: »Pri gojitvi s puško torej ne sme naš pogled — kot je to doslej — biti usmerjen na posamezne osebe, na njihovo telesno stanje in zasnovanje trofeje, ampak mora predvsem veljati staležu kot celoti kot tudi njegovi prilagoditvi v biocenozi. Glede na vse to je



Foto VI. Pleničar

treba planirati odstrel. Le-ta mora biti, v interesu celote, izvršen tudi v primeru, če ga je treba realizirati na normalno razvitih srnjakih z dobro zasnovano — še posebej v razredu mladih. Pri vseh odločitvah in ukrepih mora stalež kot celota imeti prednost pred posameznimi osebki.«

In isti Henning končuje poglavje z besedami, ki naj si jih zapomni vsakdo, ki se šteje za lovca in zlasti, če se šteje med lovske strokovnjake: »Težnja vsakega gojitelja srnjadi in lovca naj bo revir in stalež te divjadi tako poznati, kakor ju pozna srnjad sama.«

Temu nimam kaj dodati, kvečjemu to, da velja moto za vse vrste divjadi. To je tudi »novo« — če sploh lahko to tako imenujemo. Dodal bi le še to, da moramo tudi mi s teh gledišč pričeti gledati, opazovati in proučevati naša lovišča in divjad, kar pa seveda ni lahko in zahteva večja sredstva in več kadrov. Zato naj naše glasilo »Lovec« prične v prvi vrsti in to redno objavljati že obstoječa dognanja s področja ekologije, etologije, sociologije in biocenoze divjih živali, da bi se tako naša lovska praksa dokopala do novih spoznanj.

Inž. Milan Dečko

Še enkrat o odstrelu gamsov

(Konec)

Lojze Kovač se v svojem članku, v četrti številki Lovca, zavzema za množičnost in primerja stalež gamsov z množičnostjo pri športu. Želel bi, da bi bilo gamsov kot kobilic. Zatrjuje, da jih je bilo po pripovedovanju starih lovcev toliko nekoč. Menim, da bi bilo prav, če bi povedal, koliko naj bi jih bilo, če trdi, da jih je premalo. Kaj pa, če smo se normalnemu staležu že močno približali, ali pa ga ponekod že tudi dosegli ali celo presegli? Kje imamo dokumentacijo za postavljanje norm glede normalnega staleža, da bi L. K. lahko trdil, čes da je gamsov premalo? Na podlagi česa postavlja take trditve? Samo na podlagi pripovedovanj!

L. K. tudi meni, da med mladimi ni več kot 8 % slabih gamsov, ni pa pomislil, od kod se naenkrat pojavi 38 % slabih med starimi. Če je kozel prejel s petim letom zeleno piko, ali je ni zaslužil že kot triletnik?

Menim, da ni bistvo problema majhen stalež, saj ni nič enostavnejšega pri gojitvi kot stalež zvišati. Enostavno ustavimo odstrel za določen čas! Slej ko prej je mnogo važnejše vprašanje pravičnega gojitvenega odstrela. Ničesar tudi ne bi z normalnim staležem dosegli, če pa bi pri takem staležu streljali tudi 36 % II a kozlov. Ali je pisec prezrl navedbe tovariša Grma, ko opisuje, da je videl v lovišču LD Kranjska gora v enem tropu 102 gamsa. Pod Planjavo smo jih pred nekaj leti našli 73 skupaj, lansko leto pa je na 20 korakov mimo mene na Mozirski planini »defiliralo« 36 gamsov. Pri »Iglici« v Solčavi lahko gamse opazuješ kar z glavne ceste. Ali to nič ne pove? Množičnost pri športu ne pozna meja, pri gojitvi divjadi pa lahko v skrajni konsekvenci privede do katastrofe, zato menim, da taka primerjava ni na mestu.

Divjadi naj bo v lovišču toliko, kolikor je za določen biotop optimalno. Koliko pa je to, pa moramo vedeti in to ne na podlagi pripovedovanj, temveč dolgoletnih, če potrebno znanstvenih proučevanj; sodim, da je skrajni čas, da se že enkrat znebimo empirizma (ocenjevanja po izkušnjah).

Iz nedavne zgodovine Zg. Savinjske doline vemo, da je v času naturalnega gospodarstva v 19. stoletju po Molčki planini, Bevški planini, Strelovcu in drugod dobesedno mrgolelo ovc in pastirjev, da je bil divji lov izredno razvit, planinarili so vseprek. Z razvojem smučanja pa se je nemir še povečal. Pogoji za uspešen razvoj gamsov so bili nekoč sigurno slabši kot sedaj in je bilo gamsov zato tedaj tudi dosti manj. Ni mi znano, kako je bilo glede tega v Julijcih in Karavankah, sodim pa, da tudi ne bistveno drugače.

Danes so ovce in pastirji s planin domala izginili, divjega lova skoraj ni več, planincev brez avta je vse manj, smučarjev pa vidiš vse več ob žičnicah. Tudi na promet se divjad kaj hitro navadi in marsikateri gamso se po strelu prikotali prav pred avto! Zato močno dvomim, da je bilo gamsov nekoč »kot kobilic« in moramo z veliko rezervo sprejeti pripovedovanja o množičnosti gamsov nekdanj. Naj mi dovoli še prof. dr. Rant nekaj pripomb k njegovemu odgovoru na moj članek v 12. št. Lovca. Ko sem v svojem članku napisal »hkrati pa moramo do petega leta odstreliti vse mlajše kozle, ki imajo nizke, ozke, tanke in slabo zakrivljene roglje in so tudi za svojo starost telesno podpoprečjem«, sem hotel samo poudariti, kje naj bi bilo težišče odstrela. S tem nisem mislil naenkrat »postreliti« vseh II b kozlov, kot je to razumel prof. dr. Rant, to iz enostavnega

razloga, ker vem, da je to nemogoče. Razen tega bi bila na ta način opravljena tudi samo polovica posla, ker bi morali potem odstreliti tudi vse I b kozle, ki tudi gojitveno ne ustrezajo in končno so mi gamsi preveč pri srcu, da bi jih tako neusmiljeno streljali.

V članku torej ni bil mišljen totalni odstrel. V mislih sem imel odstrel gojitveno neustreznih živali v okviru vsakoletnih odstrelnih planov, ki jih ima danes gotovo že vsaka LD, in se z vso doslednostjo pri odstrelu poskušamo čimbolj približati idealno postavljenemu cilju.

V tem smislu so tudi vsi znanci, ki so članek brali in sem jih vprašal za mnenje, tega tako razumeli. Menim, da tudi večina drugih bralcev.

Kar je napisal prof. dr. Rant glede dednih lastnosti pri gamsih, niti malo ne dvomim, da je res tako. Dobro in koristno bi bilo, da bi vsak lovec nekaj vedel o genetiki. Marsikaj o dednih lastnostih je bilo tudi meni znano ob času pisanja članka. Kljub vsemu pa menim, da je potrebno ločiti teoretska razglabljanja in dognanja znanosti od praktičnega lova. Izvajalec gojitvenega odstrela, t. j. lovec praktik, bo pri ocenjevanju divjadi, ki stoji pred njim, lahko ugotovil le njen zunanji videz in po njem presojal, ali žival gojitveno ustreza ali ne. Še tako bogato poznavanje genetike mu ne bo prav nič koristilo pri presoji, kako genetsko zasnovana žival stoji pred njim. Tudi ne bo mogel ugotavljati vzrokov, zakaj je žival telesno in trofejno slaba, ali je vzrok bolezen, zgodnja osirotelost, slaba dedna zasnova itd. Prav tako ne bo vedel, iz kakšnega rodu izvira, ali iz rodu s slabo dedno zasnovo, ali pa je kot mladič trpela pomanjkanje. Če je gamso po zunanosti slab, lahko iz tega samo sklepamo, da ima verjetno tudi slabo genetsko zasnovo. Za odločitev, ali je žival za odstrel ali ne, bo torej odločilna zgolj njena zunanost. In zato, ker dedne zasnove ne poznamo, ta tudi ne more služiti kot merilo za upravičenost odstrela.



Foto P. Adamič: V Karavankah

Gotovo je, da bomo na ta način odstrelili tudi živali, ki genetsko ustrezajo, vendar pa to v nobenem primeru ne more biti razlog, da telesno in trofejno slabih živali ne bi odstreljevali.

Ker II a kozlov iz gojitvenega stališča ne smemo odstreljevati, II b kozli pa imajo lahko dobro genetsko zasnovo, in tako zasnovo imajo lahko tudi I b kozli, kaj bi potem še sploh smeli streljati? Da poiščem primerjavo pri srnjadi. Nikjer ni dokazano, da tudi posamezen srnjak-gumbar ne bi mogel pozneje razviti močnejše trofeje in zapustiti dobrega potomstva, še celo ne, če telesno ustreza. In vendar to ne more biti razlog, da gumbarjev ne bi streljali. Ker pri razvoju srnjačjega rogovja še v večji meri odločajo zunanji vplivi, ki se menjaajo iz leta v leto, bi moral biti pomislek pri odstrelu gumbarjev še toliko večji. Tudi ni nujno, da bi bili vsi gumbarji bolni in bi njihov odstrel narekovala bolezen. In vendar dvomim, da bi se našel lovec, ki takega srnjaka ne bi odstrelil, ali pa bi imel pomisleke, če je odstrel upravičen ali ne. Gotovo so tudi med gumbarji srnjaki z dobro dedno zasnovo. Če

bi seveda vedeli, kateri so to... Največkrat pa smo v dvomu, kakšna žival stoji pred nami, celo takrat, kadar imamo dovolj časa za opazovanje in ocenitev, in se ne moremo odločiti za strel. Zato se raje, če nismo sigurni, da je odstrel res upravičen, vzdržimo strela. To sem v svojem članku tudi poudaril.

Gotovo je, da izvajanje gojitvenega odstrela ni enostavna zadeva in da se veliko greši. Dokazov za to trditev je dovolj pri vsakoletnem ocenjevanju trofej. Prepričan sem, da imamo mnogo premalo dobrih poklicnih lovcev, ki bi vodili vse tiste lovce, ki odstreljujejo parkljasto divjad, pa o gojitvenem odstrelu nimajo dovolj znanja. Krivico pa bi delali mnogim lovcem, če bi jim odrekli vsako znanje o gojitvenem odstrelu, kakor pravi prof. dr. Rant, da lahko o odstrelu mladih kozlov odloča samo dober lovski čuvaj. Večina poklicnih lovcev je preprostih ljudi, ki o genetiki malo ali nič ne vedo, imajo pa zato zdrav razum in dobro razvit čut za opazovanje divjadi. Poklicni lovec mora v gamsjem lovišču brezpogojno poznati kvaliteto gamsov določenega življenjskega prostora, da pri ocenje-

vanju ve, katera žival je pod poprečjem in katera nad njim. Vzroke, da pade veliko več II a kakor II b gamsov, je iskati pretežno v lovu za trofejami. Ocenjevanje odstrelnih gamsov v naravi je lažje kakor ocenjevanje srnjakov in zato ne bi smeli toliko grešiti, če bi se odstrel vršil dovolj preudarno. Če bi rdeče pike tudi pri gamsjih trofejah sankcionirali s prepovedjo lova za krajši ali daljši čas, bi marsikdo dobro premislil, preden bi skrivil prst. Izvajanja prof. dr. Ranta dajejo premočen podatek teoretični plati lova, ki je za izvajalca gojitvenega odstrela drugotnega značaja. Ni bojazni, da bi postrelili preveč gamsov, ki so po zunanjem videzu slabi, pa imajo dobro genetsko zasnovo. Da pa odstrelimo po zunanosti preveč dobrih gamsov, pa vemo vsi.

Ker so redke lovske družine, ki imajo poklicnega lovca in tudi ni izgledov, da bi se stanje v doglednem času bistveno popravilo, je računati s tem, da bodo tudi v bodoče vršili gojitveni odstrel parkljaste divjadi predvsem člani lovskih družin. To pa pomeni, da mladih, gojitveno neustreznih gamsov v loviščih brez po-

klicnega lovca sploh ne bi mogli odstreljevati, če bi se ravnali po predlogu prof. dr. Ranta, ki postavlja pogoj, da naj se vrši odstrel mladih kozlov le pod vodstvom poklicnega lovca. In ker se postavlja pogoj strokovnega vodstva samo za odstrel mladih gamsov, ali naj to pomeni, da lahko odstreljuje starejše gamse vsak lovec, tudi tisti, ki o gojitvenem odstrelu nič ne ve? Ali je starejših gamsov manj škoda kot mladih? Nobeno krmljenje divjadi pozimi in napravljanje solnic spomladi ne kori-

sti kvalitetnemu dvigu divjadi, če se najvažnejši gojitveni ukrep, to je odstrel, ne vrši pravilno. Ta odstrel pa mora zajeti ne glede na starost in spol vso parkljasto divjad, ki ne ustreza gojitvenemu namenu.

S tem zaključujem svojo razpravo o gamsih. Vesel bom, če bom v »Lovcu« bral še kaj novega v zvezi z odstrelom. Skušal sem mozaiku »gamsje pravde« pridati kamenček. V zadoščenje mi bo, če se je s kresanjem mnenj »izluščilo zrno«, kakor je v 7. številki lepo zapisal R. Lampreht.

Blaž Krže

Spremenimo odnos do divjih prašičev

Članek s tem naslovom je bil objavljen v našem glasilu pred približno desetimi leti izpod peresa dr. Gjuke Vrbanića. Očitno je bil pisan z namenom, da bi lovci in lovske organizacije spremenili odnos do divjih prašičev, kot ene najplemenitejših vrst divjadi naših lovišč.

Po določitih takratne lovske zakonodaje (Rep. zakon o lovu iz leta 1954) so bili divji prašiči nezaščiteni divjad, ki jo je bilo dovoljeno loviti vse leto — s šibrami ali kroglo. Še več, predpisani so bili celo obvezni pogoni nanje. Stalež te divjadi bi se bil lahko zdesetkal z ozirom na tradicionalen sovražni odnos kmetovalcev in lovcev do divjih prašičev. Takrat je uplenitelj divjega prašiča prejel denarno nagrado oziroma mu je pripadlo tudi meso. Vse to so bili pač ostanki miselnosti, da so divji prašiči divjad, ki ogroža kmetijstvo in lovstvo na določenem področju. Prav svojim življenjskim navadam pa se imajo divji prašiči zahvaliti, da so se obdržali v še tolikšnem številu.

V tistih letih pa so se že pojavljali glasovi in zahteve, da naj lovska organizacija s svojimi, takrat še avtoritativnimi sklepi, izboljša odnos do

te divjadi, tako lovskogospodarsko kakor etično. Rezultat tega je bil sklep občnega zbora republiške lovske zveze leta 1957, da se zabrani odstrel vodečih svinj in mladičev v času od 15. marca do 15. julija in da je divje prašiče dovoljeno streljati le s kroglo iz risane ali iz gladke cevi. Sklep je bil sprejet na predlog takratne Okrajne lovske zveze Celje in gojitvene komisije LZS.

To odločitev so seveda mnogi pozdravili, svojega namena pa v celoti ni dosegla, saj tudi v kasnejših letih zasledimo pojave streljanja divjih prašičev s šibrami.

Časi so se spremenili, pogoji za dobro lovsko gospodarjenje so se izboljšali, navade pa so več ali manj ostale. Večina skladov pri področnih lovskih zvezah, iz katerih so plačevali škodo od medveda ali divjih prašičev je žal ukinjenih. Lovske družine namreč z dobrim gospodarjenjem ustvarjajo vse več sredstev, postajajo gospodarsko močnejše. Precej zaslug za to ima gotovo sedanje zakonska ureditev našega lovstva.

V razpravah o osnutku novega republiškega zakona o lovstvu v letih 1964 in 1965 niso bili redki predlogi,

naj se divji prašiči uvrste med zaščiteno divjad, z določeno lovno dobo seveda. Ti predlogi so žal ostali v manjšini. Menim, da je ponovna uvrstitev divjih prašičev med nezaščiteno divjad tudi ena od pomanjkljivosti sedanje lovske zakonodaje.

Vendar nekatere novosti republiški zakon o lovstvu iz leta 1966 vendar vsebuje. Divjih prašičev ni več dovoljeno streljati s šibrami, še vedno pa tudi s kroglo iz gladke cevi. Še vedno ga je dovoljeno loviti brez oziroma na letni čas, starost, spol. Zakon celo izrecno navaja, da ga je dovoljeno loviti tudi na brakadah, kar velja samo za to vrsto parkljaste divjadi. Najbrž je to določilo posledica težavnosti lova na divje prašiče.

Ni pa logično, da za strel na 5 kg teškega srnjega mladiča zahtevamo strel iz risane cevi, za 100 kg teškega merjasca pa zadošča idealka, katere učinku na primerno razdaljo sicer ni kaj reči. Naj ta primerjava ne izzveni kot poziv, naj bi bilo srnje mladiče dovoljeno streljati tudi s šibrami; to nikakor ne!

Eden osnovnih ciljev našega lovstva je in mora biti, da obogatimo lovišča, povečamo stalež in s tem omogočimo širše možnosti za rekreacijo in lov v vse slabših naravnih pogojih za divjad na eni, in stalno naraščajočemu številu članstva na drugi strani. Brez dvoma pri tem dosegamo vidne uspehe, še posebej pri gojitvi jelenjadi, gamsov, srnjadi in male divjadi. O tem pričajo tudi uspehi trofej iz slovenskih lovišč na nacionalnih in mednarodnih razstavah. S ponosom ugotavljamo, da je to tudi plod načrtnega in sistematičnega dela. Kajti šele ob krmljenju, bonitiranju, izvrševanju odstrela v ustreznih številih in kakovostnih razmerjih in podobnih ukrepih lahko govorimo o gojitvi divjadi.

Tudi trofeje divjih prašičev iz naših lovišč se uvrščajo v sam svetovni vrh. Dosti več zaslug za to, kakor da smo jih uplenili in poslali na razstavo, lovci gotovo nimamo.

Tudi pojem etike postaja iz dneva v dan vse pomembnejši v naši vsak-

danji lovski praksi in v programu vzgoje mladih članov. Etika — brez ozira na vrsto divjadi! Kako izgleda to konkretno v vsakdanjem odnosu do divjih prašičev? Razen tega, da ta divjad nima lovopusta, lahko lovimo vse: merjasca, mladiče, svinjo — ne glede na to, če je vodeča ali breja. Je to etično in končno tudi gospodarno, če divjim prašičem odrekamo vse tisto, kar je pri jelenjadi, gamsu, srnjadi pogoj za odstrel: spol, starost, število, fizična kondicija, kakovost trofeje! Ali takšno ravnanje lahko opravičujemo z izgovorom, da je divji prašič škodljivec in da je treba nanj hitro dvigniti puško?

Če gledamo na divje prašiče kot divjad z očmi našega stoletja, ko se med kmetijstvom in lovstvom pojavljajo bistvene razlike v gledanju, se porajata dve alternativni: Ali divje prašiče uničiti oziroma povsem iztrebiti, ali pa ravnati z njimi kot z drugo divjadjo?

Škodljivost divjih prašičev na polju je nedvomna, njihova koristnost v gozdarstvu pa tudi. Škodo pa povzroča tudi druga divjad, vendar tega ne omenjam v njeno breme. Lovske or-

ganizacije se tega dobro zavedajo in škodo največkrat tudi pošteno plačajo. Gojitev divjadi zahteva tudi skrb za njeno prehrano, plačevanje škode od nje pa je često najcenejša oblika krmljenja.

V Sloveniji je več področij, kjer so divji prašiči stalna divjad, vendar so odnosi lovcev do te divjadi različni. Menim pa, da edino na področju Lovske zveze Celje lahko govorimo tudi o gojitvi divjih prašičev. Lovske družine imajo tam v loviščih številne krmne njive in krmišča, višina odstrela se načrtuje skupno za vse področje in lov na divje prašiče se konča s 15. II., pogoni pa se prične šele decembra ali januarja. Odstrel na zalaz, na čakanju in na zmernih pogonih ni problem. Lahko se pohvalijo z odličnim staležem, tudi močnimi trofejami in urejenimi odnosi s kmetovalci v obojestransko zadovoljstvo.

Prav tako kot pri medvedu, jelenjadi in gamsu je življenjski prostor divjega prašiča često večji od površine lovišča posamezne LD. Še več, za to vrsto divjadi je značilno, da se rada preseljuje tudi na večje razdalje, kar

je pogojeno z dobrimi ali slabimi obrodi gozdov.

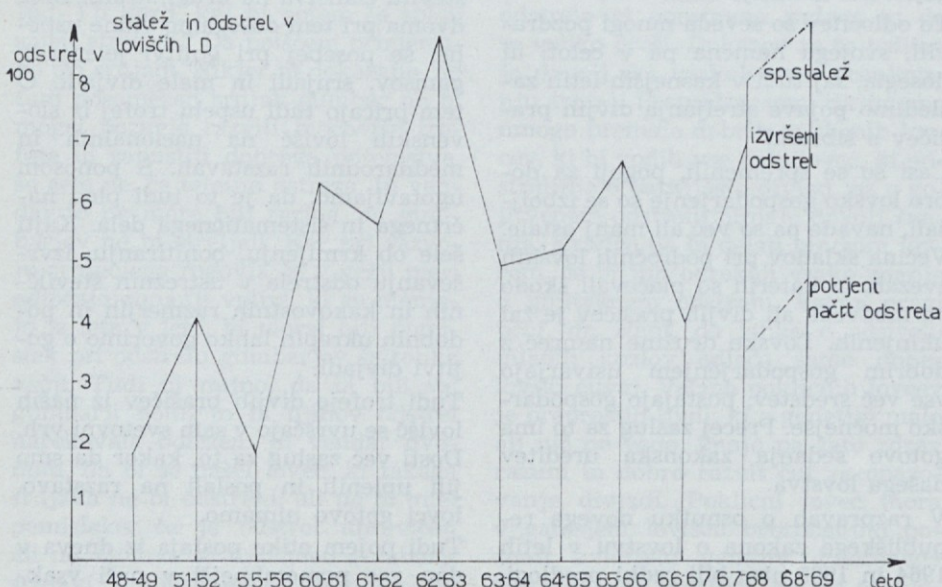
Kdo daje nekaterim lovskim družinam, kjer se zaradi boljših naravnih prehrabnih pogojev prašiči pojavijo v večjem številu kot sicer, pravico, da nanje prirejajo številne love, kjer poleg pušk pokajo tudi petarde in to, dokler ne izgine zadnji rilec iz lovišča. Takih lovskih družin raje ne navajam, vendar s tem trkam na njihovo lovsko vest, če že ni prepozno. Ob tem se bo marsikdo vprašal, kako torej izvajati lov v loviščih, kjer škoda od divjih prašičev kmetovalcem in lovcem v resnici dela sive lase. Tudi taka področja so.

Za rešitev tega problema imamo na voljo dve rešitvi:

1. vnovčevati uplenjene divje prašiče po tržnih cenah in oddajati del odstrela za inozemski lovski turizem;
2. osnovati krmne njive, krmišča in v sodelovanju s kmetovalci poskrbeti za čim učinkovitejšo zaščito kmetijskih kultur.

V ilustracijo naj navedem dejstvo, da se le majhen del uplenjenih divjih prašičev proda po dnevnih tržnih cenah. V mislih imam tudi lovske družine, kjer že kar na pogon vzamejo tehcnico in potem uplenjeno divjad, zlasti pa divje prašiče, razsekajo in si razdele ali prodajo po nizkih cenah, seveda pred čim manj pričami. Ne vem, kdo si še upa zagovarjati določilo nekaterih poslovnikov, po katerih uplenitelji divjih prašičev prejmejo kot nagrado del plena v mesu ali del izkupička. Izgovor, da je to nagrada za naporen lov in ne vem kaj še vse, je na trhljih nogah. Ali ni zadostna nagrada, da lahko loviš, upleniš? Čim napornejši je lov, tem vrednejša je uplenitev. Teža te vrednosti je v doživetju in trofeji, nikakor pa ne v materialni vrednosti. Kot dopolnitev k 2. točki bi še omenil, da s krmljenjem na krmiščih in osnovanjem krmnih njiv, zasajenih s topinamburjem, ovsom, krompirjem, koruzo ipd., lahko v znatni meri pripomoremo k zmanjšanju škod na polju. Vendar s tem gojitvenim ukre-

Podatki o divjih prašičih



Lovska zveza	Spoml. stalež 67	Potrjeni načrt odstrela	Izvršeni odstrel	% izvr. odstrela od spom. staleža	Spoml. stalež 68	Potrjeni odstrel	% načrta od spoml. staleža
Ljubljana	78	42	132	170	92	51	55
Celje	162	62	103	63	144	83	57
Kočevje	98	43	96	100	99	60	60
Novo mesto	79	38	58	73	93	63	68

pom ne dosežemo zadovoljivega učinka, če nam to služi zgolj za lažje izvajanje lova. Lov ob krmiščih ali krmnih njivah naj se izvaja le v izjemnih primerih (inozemski lovski gosti ipd.).

Ob tem bi opozoril na določilo temeljnega zakona o lovstvu, da lovske organizacije lahko kupijo ali vzamejo v zakup zemljišča pod enakimi pogoji kot kmetijske organizacije.

Zanesljivih statističnih podatkov o divjih prašičih ni, razen vsakoletnih podatkov o izvršenem odstrelu. Zadnji dve leti je v obrazec »spomladanski stalež in odstrel«, ki je osnovna priloga letnega načrta, vnešena tudi rubrika o spomladanskem staležu, načrtu in potrjenem odstrelu tudi za divje prašiče. Iz teh, čeprav skromnih podatkov je očitno, da uplenimo preveč prašičev, še bolj pomembno pa je, kako in kakšne uplenimo. Prirastek pri divjih prašičih znaša od 70—150% od spomladanskega staleža, kar je seveda odvisno od strukture staleža in pa od prehrabnih pogojev. Z ozirom na letošnjo obilno gozdno letino, lahko v prihodnjem letu pričakujemo dober prirastek.

Iz teh podatkov o staležu in odstrelu vidimo še, da v večini primerov potrjeni načrt odstrela ne velja, oziroma se ga nekatere lovske organizacije sploh ne drže.

Sedaj, ko je glavna sezona lova na divje prašiče, je čas, da razmislimo tudi o tem, koliko bomo odstrelili. Za prihodnja leta pa bi se nujno morali dogovoriti tudi o drugih potrebnih gojitvenih ukrepih: bonitiranju, skupnem načrtovanju odstrela, lovni dobi,

krmljenju, preprečevanju škod in podobnem. Prepričan sem, da bi lahko tudi po tej plati dosegli zadovoljive uspehe. Za začetek prenehajmo v letošnjem letu loviti divje prašiče po

Milan Kemperl

Dvajset let gojitvenega lovišča »Kozorog«

Pred dvajsetimi leti, 25. januarja 1949, so bili temu lovišču položeni temelji. Pobudo je dal in nosil glavno težo pri organiziranju tedanji predsednik Lovskega sveta Slovenije Ivan Maček-Matija. Še isto leto sta bili ustanovljeni gojitveni lovišči »Kamniške planine« in »Karavanke«, prvo z upravo v Kamniški Bistrici, drugo v Preddvoru, ki ju je Izvršni svet LRS 30. decembra 1960 združil v eno lovišče. Nadelo si je ime »Kozorog«, ker se je do nedavna edino izmed lovišč v naši deželi ponašalo z močno divjadjo, s kozorogi. Upravlja ga lovskogospodarsko samostojen zavod po svojih samoupravnih organih, delavskem svetu, ki ga sestavlja celotni kolektiv 23 članov, in upravnem odboru s 7 člani.

Lovišče zajema vzhodni del Karavank od vrha Stola, zahodni in južni del Savinjskih Alp do vrha Grintovca, ravnino od Preddvora do Smlednika in od Most do Šenturške gore. Nahaja se torej na področjih upravnih občin Radovljica, Tržič, Kranj, Ljubljana-Šiška, Kamnik in Mozirje,

15. februarju, odstrelimo pa le toliko, kot smo predvideli z letnim načrtom. Ob koncu naj še enkrat omenim in priporočim tudi nekatera načela pri samem izvajanju lova, ki se jih drže lovske družine na področju Lovske zveze Celje. Od avgusta dalje je na zalaz dovoljen le odstrel merjascev in mladičev, pri pogonih pa je treba kolikor se da paziti, da lovci ne streljajo svinj, zlasti ne vodnic tropov. Zavedam se, da sem opozoril na problem, ki bo marsikje vzbudil nasprotna stališča. Vendar sem prepričan, da smo za gojitev divjih prašičev storili tako malo, da nas čas že prehitava in da je treba spregovoriti.

oziroma v 46 katastrskih občinah. Skupno meri 50 858 ha. Največ površin odpade na gozdove, 59 %. Najnižja nadmorska višina je 373 m, najvišja pa 2558 m.

Lovišče je razdeljeno na 2 nižinska in 14 gorskih revirjev. Vsak revir ima svojega lovca, ki so mu poverjene določene naloge.

Najštevilnejša divjad v lovišču je gamsa, ki se nahaja v 14 revirjih ali na 85 % celotne površine lovišča. Po bonitiranju je na tem prostoru ustrezna gojitev 1320 gamsov spomladanskega staleža z 224 letnega prirastka. Poprečen letni stalež v petih letih je bil čez 1600 živali. V lovskem letu 1967/68 je bilo uplenjenih 179 gamsov; domači gostje 56, inozemski 123. V petih letih je bilo skupno uplenjenih 565 gamsov.

Jelenjadi biotopsko ustreza 5800 ha v osmih revirjih lovišča. Poprečni letni stalež za razdobje petih let je bil 216 živali. Tu je po bonitiranju možno gojiti 185 jelenjadi spomladanskega staleža z 38 letnega prirastka. Sekretariat za gospodarstvo



Foto M. Kemperl

SRS pa je na zahtevo Gozdnega gospodarstva Kranj zahteval novo bonitiranje, ki predvideva na prostoru bivše obore le 130 kosov jelenjadi. Zadnjo pomlad je bil po revirjih ugotovljen naslednji stalež: Košuta 38, Jelendol 41, Podstoržič 43 in Greben 26, skupaj 148 živali. Zaradi redukcijskega odstrela so poprečne ocene jelenjega rogovja razmeroma zelo nizke (128 točk), prenizke tudi za tako imenovanega »alpskega jelena«, čeprav pri nas nima najboljših življenjskih pogojev. Z gojitvenega vidika to nikakor ni razveseljivo, opravičljivo naj bi bilo edino z gospodarskega stališča, kjer imata vsekakor prednost gozdarstvo in kmetijstvo. Od 1963 do 1967 je bilo skupno uple-

njene 375 jelenjadi (85 %), najdene poginule pa 66 (15 %). V revirjih Košuta, Jelendol, Podstoržič in Greben obstaja obora za jelene z ograjo, dolgo 26 km. Zavzema 5200 ha površine. Del te obore je bil zgrajen že pred vojno. Obnovljena in dograjena je bila pred 20 leti. Za vso ograjo je bilo porabljenih 35 000 kg pocinkane žice, ki je napeta v 14 do 16 vrstah ob lesenih stebrih 2 m visoko. Z ozirom na večletne razprave oziroma pritožbe o škodi, ki da jo povzroča jelenjad v obori, in na sklep skupščine občine Kranj je zavod moral pričeti z redukcijskim odstrelom jelenjadi. S tem je obora zgubila svoj pomen in delavski svet zavoda je sprejel sklep, da se nadaljnje vzdrže-

vanje obore opusti. S tem v zvezi pa se poraja skrb, kakšna bo nadaljnja usoda jelenjadi na Gorenjskem sploh. Srnjad se nahaja sicer v vseh 16 revirjih lovišča, po bonitiranju pa ji povsem ustreza le polovica celotne površine. Na tej površini je možno gojiti nekako 1000 srnjadi. V lovskem letu 1967/68 so uplenili domači in tuji lovci 171 srnjadi. Ocene trofejev uplenjenih srnjakov so razmeroma nizke (poprečje 70 do 80 točk), kar opozarja, da bo gojitvi srnjadi za naprej treba posvečati več pozornosti. Kozorog je bil nekoč stalna divjad tudi v naših Alpah. V teku časa so se mu poslabšali življenjski pogoji, v veliki meri pa ga je uničilo čudno praznoverje. Zlasti v 16. stoletju je bila v avstrijskih deželah razširjena vraža, da človek s kozorogovim srčnim križem pri sebi — s koščico v kozorogovem srcu — ne more umreti nasilne smrti. Ni čudno, če je torej tedaj cvetela kupčija s »srčnimi križi«, s tem pa tudi divji lov na kozoroga. Konec 17. in v začetku 18. stoletja je ta divjad v Alpah domala — pri nas pa povsem — izginila. Do začetka 19. stoletja se je ohranila samo v dveh področjih italijanskih Alp. Davna želja tudi naših lovcev je bila, da bi kozoroge pri nas zopet naselili. Kolonija kozorogov v našem revirju Podljubelju ima svoj začetek v letih 1889 do 1896, ko je baron Julij Born kupil prve kozoroge v Švici in jih tod naselil. Z razumevanjem lovcev in drugih ljubiteljev narave se je kolonija ohranila do danes. Kozorožji koloniji v Podljubelju smo posvečali vseskozi dokaj pozornosti. Tu sedaj živi 45 kozorogov. Z uvoženimi kozorogi iz Švice in Nemčije smo osvežili njihovo kri. Pokazali so se pozitivni rezultati; prej je kolonija imela letno le 2 do 3 mladiče, sedaj 10. Od 1952. leta dalje pa imamo v Kamniški Bistrici, v Brani, novo kolonijo 12 kozorogov. Izkazalo se je, da so tu boljši življenjski pogoji zanje kot v Podljubelju, saj tu celo v najhujši zimi ne prihajajo na krmišče, medtem ko moramo kozoroge v Podljubelju krmiti. Škoda, ker je v tem

odličnem kozorožjem biotopu prostora le za 15 do 20 živali. Mimogrede naj omenim še tretjo kolonijo kozorogov v Sloveniji, izven našega lovišča. Dne 15. junija 1965 je bil iz ograde v Trenti, v dolini Zadnice, spuščen v gojitveno lovišče »Triglav« trop kozorogov, ki so jih dobili v tujini v zameno za živo srnjad in jelenjad.

Kolonija muflonov v Kamniški Bistrici odlično uspeva. Po prvi neuspeli naselitvi muflonov l. 1953 v Kokri, so se leta 1964 spuščeni mufloni v Hudih koncih v Kamniški Bistrici dobro »prijeli«. Naseljeni mufloni so darilo maršala Tita in so bili pripeljani z Brionov. V letu 1967 smo kolonijo okrepili še z 12 mufloni, tudi z Brionov. V koloniji je sedaj že 60 živali. Kaže, da ima gojitev muflonov v našem lovišču bodočnost, zato imamo v načrtu gradnjo večje obore za to divjad.

Razveseljiva je ugotovitev, da imamo v lovišču tudi svizce. Leta 1961 smo uvozili iz Avstrije 5 samic in 3 samce, ki smo jih spustili v revirju Mokrica. Kljub temu, da smo jim skopali umetne rove, o svizcih že dan po izpustitvi ni bilo ne duha ne sluha.

Foto M. Kemperl: Svizec na Kalcih



Foto M. Kemperl: Louska koča Kraljev hrib v Kamniški Bistrici

Prepričani smo bili, da naselitev ni uspela. Toda po šestih letih smo svizce »odkrili« v predelu Kalce, nekako 4 km zračne črte od kraja izpustitve. Svizci so si sami izbrali boljši prostor, kot smo jim ga namenili mi. Hujši svizčev sovražnik kot lisica in orel je teren, ki ne propušča vode. Če so rovi v takem svetu, mnogo svizcev pri zimskem spanju ob jesenskih in pomladanskih deževjih enostavno utone. Minulo jesen pred zimskim spanjem smo ugotovili osem družin te divjadi, skupno okoli 30 svizcev. Razumljivo, da so svizci v našem lovišču povsem zaščiteni.

Poljski zajec pride kot lovna divjad praktično v poštev v dveh nižinskih revirjih, kar predstavlja le 16 % celotne površine lovišča. Bonitirani spomladanski stalež je 550 zajcev, z letnim prirastom 250 zajcev. V zadnjih petih letih je bilo uplenjenih 956 zajcev, poginulih pa najdenih 184, kar predstavlja poprečni letni odbitek 228 živali. Pri upoštevanju 10% minusa na stalež zaradi zastrelitev in prometa, je bil dejansko odstrel torej v skladu z bonitiranim. Lani smo osvežili domač zajčji rod s 25 češkimi zajci, ki smo jih spustili v lovišče pri letališču na Brniku.

Planinski zajec je v lovišču povsem zaščiten. Nahaja se v revirjih Mokrica, Velika planina, Veža in Logarska dolina. Njegov spomladanski stalež po naši statistiki niha med 60 in 85.

Od lovne divjadi je prav tako povsem zaščiten belka.

Stalež divjega petelina pri nas, tako kot drugod, upada. Po naših izkušnjah je temu v prvi vrsti vzrok izginjanje starih mešanih gozdov in vedno krepkejšo prodiranje turizma v gorski svet. Kjer so stari mešani gozdovi — rastišča petelinov — ostali nedotaknjeni, tam so še vedno tudi petelini, medtem ko drugod izginjajo. Torej višja sila, na katero lovstvo ne more kaj prida vplivati. Nekako 40 velikih petelinov še poje v našem lovišču, letni odstrel pa niha med 8 in 15.

Zadovoljivejši je stalež ruševca, kjer na splošno ne moremo govoriti o upadanju. Edino na Veliki planini se je krivorepi vitez umaknil turizmu. V zadnjih petih letih je bilo skupno uplenjenih 60 ruševcev, 17 pa najdenih poginulih. V lovišču je 33 ruševčevih rastišč z nekako 70 petlini, kar po uveljavljenem pravilu dopušča letni odstrel 20 petelinov (30 do 50 % od pojočih).

Lovskogospodarska zmogljivost nižinskih revirjev je 460 fazanov spomladanskega staleža s 550-letnega prirastka. Če te divjadi ne bi vlagali, bi bil po bonitiranju možen letni odstrel le 470 fazanov. Dejansko pa je bilo zadnjih pet let poprečno na leto odstreljenih 2250 fazanov. To je bilo možno zaradi intenzivnega vlaganja iz lastne fazanerije, letno po 4500 do 5000 fazanov.

V dveh nižinskih revirjih — Voglje in Smlednik — so po bonitiranju po goji za 230 jerebic spomladanskega staleža oziroma 560 jesenskega staleža. Jerebica je bila v našem lovišču do predlanskim povsem zaščitena; v predpreteklem letu pa je bilo uplenjenih 248 jerebic in v preteklem 541. Enako kot pri fazanu je tudi tu odstrel odvisen od števila vloženih jerebic. V preteklem letu jih je bilo vloženih 276, od letos dalje pa je letno predvideno za spustitev v lovišče po 1000 jerebic. To bo možno, ker je začela delovati v sklopu fazanerije v Cerkljah tudi jerebičarna s 102 paroma matične jate. Po začetnih izkušnjah bomo z vzrejo jerebic imeli manjše težave kot s fazani. V tem lovskem letu smo že vzredili 1500 jerebic.

Razen navedene divjadi je v lovišču še več drugih, manj pomembnih vrst divjadi. Stalež tako imenovanih roparic si približno lahko predstavljamo po odstrelu. V l. 1967/68 je bilo uplenjenih 192 lisic, 21 kun zlatih, 16 jazbecev, 9 kraguljev, 316 vran, srak in šoj itd.

Fazana in jerebico v našem lovišču skoraj ni mogoče obravnavati ločeno od naše fazanerije v Cerkljah, ki je začela delovati leta 1963. Tedaj so ji mnogi usojali propad. Prebrodili pa smo začetne težave in danes fazanerija odlično uspeva. V preteklih letih je bilo v fazaneriji vzrejenih naslednje število osemtedenskih fazanov: leta 1963 — 11 000, leta 1964 — 13 000, leta 1965 — 11 700, leta 1966 — 18 500. Leta 1967 je matično jato sestavljalo 1164 fazank in 194 fazanov (spolno razmerje 1 : 6). V nesni sezoni od 31. marca do 3. julija 1967 je bilo znesenih 49 380 jajc, od tega prodanih 2618, vloženih doma v valilnike firme »Robbins« pa 46 205. Poprečna izvaljivost je bila 60 %. Umetnih grelcev v zaprtih prostorih, pod katere so premeščeni izvaljeni kečki, je delalo 39. Umetnih kokelj na prostem, pod katere pridejo kečki izpod grelcev, pa je delalo 96. Do osmega tedna starosti so fazančki hranjeni s Fz-p briketami; prvih 14

dni dobivajo zmlete brikete. V letu 1967 je bilo vzrejenih v naši fazaneriji 20 000 osemtedenskih fazančkov, enako v letu 1968. Od vzrejenih je bilo prodanih lovskim družinam 13 670, ostalo smo obdržali doma za fazanerijo in lovišče. Razumljivo, da objekt s tako kapaciteto zahteva tudi primerno delovno silo. Poleg inženirja — vodje fazanerije sta tu redno zaposlena še dva fazanarista in sezonsko še do 10 delavcev.

Razen fazanerije je treba omeniti še 29 lovskih koč, lovskogospodarske in stanovanjske objekte v Kamniški Bistrici, Kraljevem hribu, Preddvoru in Ljubelju, šest zidanih kleti za hrano

Foto R. Cenčič: Mlad kozorog



jelenjadi, 6 sušilnic za kostanj, 10 senikov, garaže in strelišča. Celotna vrednost objektov, s katerimi razpolaga zavod, je 2 244 597 N din, vrednost opreme v njih pa 304 942 N din. Za jelenjad je 7 glavnih krmišč, za srnjad 16, za kozoroge in muflone 8, za poljsko perjad 30 in 672 solnic za veliko divjad — prežvekovalce.

Veliko pozornost zavod posveča zimskemu krmljenju divjadi. Jeseni 1967 je bilo npr. pripravljenih za zimsko krmljenje 40 000 kg sena, 29 900 kg pese, 2000 kg divjega kostanja in 15 760 kg koruze v storžih. Hrano za divjad delno pridelujemo v lovišču. Leta 1967 smo na 10 ha pridelali 36 500 kg koruze. Od tega smo jo prodali 20 000 kg in za pridobljena sredstva kupili drugo potrebno hrano. Navedene površine seveda razen za pridelovanje krme služijo tudi kot remize. Na 2 ha smo pridelali še okoli 1500 kg prosa, ki smo ga pustili kar na njivi za krmljenje fazanov in jerebic.

V dvajsetletni dobi so se lovci upravljalci morali spoprijeti z mnogimi težavami, ki so jih uspešno premagovali. Eden izmed dokazov je uspešna realizacija finančnega načrta v letih 1967 in 1968 — in sicer brez subvencije republiškega sekretariata za gospodarstvo, ki je prej lovišče vseskozi dotiral. Zavod je dosegel v letu 1967 1 240 830,57 N din bruto dohodka in je bil s tem plan dohodkov (977 720,00 N din) presežen za 263 110,57 N din ali za 27 %. Velik dohodek predstavlja inozemski lovski turizem, ki iz leta v leto daje večje dohodke: leta 1965 — 15 296 \$, leta 1966 — 37 260 \$, leta 1967 — 56 925 \$. Glavna zasluga za uspešno gospodarjenje gre kolektivu, ki se je uveljavil s svojima samoupravnima organoma. V letu 1967 so bili izdelani kataster in bonitiranje za glavne vrste divjadi ter lovskogospodarski načrt za lovsko leto 1967/68. V okviru petletnega gospodarskega načrta 1968 do 1973 je bil uspešno izveden že tudi lovskogospodarski načrt za leto 1968. Za ju-



Foto M. Kemperl: Kolektiv Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog« — Kamnik

bilejno leto je Zavod za gojitev divjadi »Kozorog« izdal jubilejno značko, medalje za trofeje in trofejne liste ter spominske plakete. Kolektiv »Kozoroga« je z lastnimi sredstvi izdelal tudi dokumentarni kratkometražni barvni film »Na kozoroga«, ki ga je v znak spoštovanja in v zahvalo za večkratno pomoč poklonil predsedniku Titu.

Na istem prostoru kot gojitveno lovišče »Kozorog« gospodarijo še gozdarske in kmetijske organizacije. Z vsemi skuša biti »Kozorog« v kar najboljših odnosih. To ponekod v večji, ponekod v manjši meri dosega. Pri vsem tem pa se zaveda svoje osnovne naloge, ki je gojitev in čuvanje divjadi v dobro svojega lovišča kot tudi vseh sosednjih lovišč.

Štefka Boljka

Moja jesenska nedelja

Dva razporeda brakad ležita pred menoj na mizi. Na razporedu LD Višnja gora piše: Dne 27. X. 1968., lovišče Rodek — Mali vrh, zborna mesto Kožljevec, ob 8. uri. Na domaškem piše: Dne 27. X. 1968., lovišče Rovski hrib — Dolenje, zborna mesto ob 8. uri, pri Pircu na Rovah. Odločim se za lovišče Rovski hrib — Dolenje.

Drugo jutro se zbudim nekaj minut kasneje, kot sem se namenila. Hitro skočim iz postelje, se oblečem, medtem zavrem mleko za zajtrk in skuham kavo za na pot, vse drugo sem pripravila že prejšnji dan. Vreme je suho, prav nič ne kaže na dež in tudi vremenska napoved je ugodna, zato kar dobre volje krenem proti avtobusni postaji.

Končno stojim pred zidanim znamenjem, včasih tako simboličnim in lepim okrasom slovenske vasi. Samo nekaj korakov in že sem na dvorišču ponosne enonadstropne kmečke hiše — pri Pircu na Rovah. Komaj se razgledam po velikem dvorišču, se že pripelje prvi avtomobil, iz katerega stopita naš starešina in še en član družine. Za tem pribrzi še drugi, tretji in še in še. Nato običajno lovsko rokovanje, pristrčni pozdravi in kratki pomenki. Ko nas je zbranih že lepo število, se uvrstimo v dve vrsti, katerima danes načeljuje kot lovovodja starešina družine. Po pozdravu in kratkem nagovoru žrebamo številke za stojišča. Tokrat potegnem iz lovskega klobuka številko 13. Vsi lovci v smeh in tudi jaz se veselo nasmejem. »Saj to je vendar moja številka,« zakličem. Kadarkoli se moram odločiti za kakšno število, se vedno odločim za število 13 in to prav zato, ker hočem kljubovati vražam o nesrečnih številih. — Meni še ni prineslo niti nesreče, niti sreče. Urnih nog nas lovovodja povede po bregu navzgor na parobek gozda. Med potjo si utrgam zapoznalo marjetico, ki je kljub slani in mrazu ostala snežno bela. Če bi bil tu lovec Janez iz Doba, bi jo utrgal on. Z nežno, rožici primerno kretnjo bi mi jo poklonil in se pri tem dobrovoljno očitajoče ozrl po svojih tovariših, rekoč: »Saj se drugi tega itak ne spominjo!« Da, tudi lovcu pod trdo zunanjo podobo zadržiti srce ob pogledu na drobno cvetko.

Kmalu pridemo v vrsto stojišč. »Številka 1!« reče lovovodja in prvi lovec že zavzame svoje mesto. Nato sledi drugi in tako naprej. »Številka 13!« ponovno pokaže. Postavim se k visoki smreki in ostali lovci, ki mi želijo dober pogled, počasi odidejo po debeli preprogi nastlanega listja. Ko so v primerni razdalji, snamem puško, jo nabašem in se pripravim. Lepo, prelepo je v tej gozdni tišini. Stojišče številka 13! — Komu bo prinesla srečo? — Komu nesrečo? Morda bo pridrncal zajček tam doli iz doline? — In če bo? Mirno, po-



Foto D. Mohar: Na stojišču

vsem mirno bom pomerila. Med šelestenjem zatega listja na drevju se bo kot lahna meglica spustila k meni lepa žena z lokom in puščico v roki, Diana, boginja lova, se sklonila k meni in skrivnostno zašepetala: »Glej, lovka, to je narava! Življenje pada v smrt in smrt vstaja v življenje!«

Vzdrami me lovski rog, ki naznanja konec prvega pogona. Na kraju ni plena, katerega bi pobožno dvignila in odnesla k tovarišem. Med redki-mi smrekami odbrzim v smeri enakomerno trobečega roga. Številka 13 — pomislim in se nasmejem. — Mor-da je prav ta številka rešila in ohrani-la zajcu življenje? Pa kaj kmalu ugotovim, da ni tako. Vsi, prav vsi pridemo na zborna mesto brez plena. Torej so bile vse številke srečne ali nesrečne!

»Danes so zajci na polju in ne v goz-du,« reče eden izmed tovarišev. Vsi mu pritrdimo in po kratkem počitku in okrepčilu smo že izven gozda na njivah z zadnjimi poljskimi pridelki,

med debelo repo, peso in korenjem. Res je, tovariš je uganil. Tu začnejo padati streli in tudi nekaj zajcev je poslednjič drncalo čez polje in trav-nike. S skupino lovcev se napotim k obrobnemu gozdičku, katerega loči od travnika ozek jarek z vodo. Obsta-nem tam, drugi lovci pa se izgubijo preko jarka v gošči. Po kratkem ča-kanju, preskočim jarek in po nekaj korakih opazim med praprotjo stla-čeno travo. Je li mogoče? Ali me oči varajo? — Tam na porumeneli travi, med visoko rjavo praprotjo — dve nožici, dve nežni srnini nožici. Stopim bliže. Takoj ugotovim, da še ni dolgo, ko sta urno brzeli po uvelem listju je-senskega gozda. Pred očmi se mi za-megli in pospešim korake za tovariši, s katerimi se snidemo pri Pircu. Po pozdravu lovini poročam lovovodji o najdbi. Takoj se odpeljem s pred-sednikom nadzornega odbora, gospo-darjem in še enim članom ter jih po-vedem na kraj zločina, kjer sta kot corpus delicti ležali dve mrtvi nožici

in obtoževali. S tesnobo zapustimo stojišče — stojišče brez številke.

Kdo se je na tako krut način spoza-bil nad plemenito živalco? — Sedaj je naša prva dolžnost, da po možnosti izsledimo krivca in ga primerno kaz-nujemo! — Pa, ali bo to že dovolj? — Ne, naša dolžnost je, da pravočasno preprečimo takšna dejanja. Da po-končamo potepuške pse in mačke ter zasledujemo divje lovce! Gospodarje vaških psov bomo prepričevali, da je nujno prikleniti ali zapreti njihove čuvaje. Kaj bo sicer šele pozimi, v vi-sokem snegu, ko glad in mraz silita divjad v bližino človeških bivališč. S takšnimi mislimi se pripeljem do svojega doma. Ni mi do večerje. Spi-jem le kozarec malinovca in grem v posteljo. Kot običajno prižgem ra-dio — toda še vedno sem v gozdu. Obtožujoče nožice mi ne dajo miru. Saj imam rada psa in mačko in vem, kako je gospodarjevo srce navezano nanju. Pes in mačka sta se odrekla divjini in stopila v službo človeka, ki jima nudi streho in hrano. Zato ima-ta manj pravice kot lisica in volk ropati divjad, ki se v stiski ne ve kam zateči, medtem ko imata onadva zato-čišče v človekovem domu.

Moje misli se potope v en sam sklep. — Doslej še nisem ustrelila ne psa niti mačke — vedno sem imela po-misleke. Odslej mi ne bo težko ukri-viti prsta nanju, če bom zagotovo vedela, da preganjata divjad.

Iz moje želje, da bi se naša pleme-nita divjad varno pasla po tratah, jasad in posekah ter krasila naša lepa lovišča, me vzdrami glas napovedo-valca o olimpiadi v Mehiki, o nepri-čakovanih uspehih jugoslovanskih športnikov, o »zlati« Djurdji Bjedov, o sončnem zatonu, o ugašajočem olimpijskem ognju — simbolu športa, dela, vztrajnosti, poguma in lepote. Povsem avtomatično iztegnem roko izpod odeje in pritisnem na gumb na radijskem sprejemniku. Težke veke mi trudno padejo na oči in zatemne moj jesenski dan.

Rado Čenčič

Več načrtnosti pri slikanju divjadi

Uredništvu »Lovca« stalno primanjkujejo dobre fotografije divjadi. Pomanjkanje bo še večje, če bomo hoteli izboljšati videz revije in jo popestriti s slikovnim gradivom. Nekaj malega sem že pisal o lovski fotografiji, vendar bi rad ponovno poudaril tista osnovna načela, ki se jih lovec-fotoamater mora držati, če hoče, da bo uspel. V krizi, ki vlada pri nas z lovsko fotografijo in zaradi velikega popraševanja po slikah divjadi tudi s strani raznih turističnih

organizacij, so nekateri lovci izkoristili to stanje in slikajo kar nagačeno divjad, ter to imitacijo prodajajo nevednim kupcem, ki dostikrat divjadi sploh ne poznajo. Tako lovsko fotografijo načelno odklanjam, kljub temu pa bi objavo takega posnetka dopustil, če imitiranje ni očitno, če je divjad kvalitetno nagačena in če je postavljena v primerno okolje. Ko gledam poslano slikovno gradivo na uredništvu »Lovca«, ugotavljam, da prevladujejo pokrajinski posnetki,

posnetki lovcev na lovu in redki slabi posnetki divjadi. Dobre slike divjadi so izjeme, ki smo jih verjetno veseli vsi, ne samo tisti, ki mu je tak posnetek uspel.

Iz izkušenj vem, da se dobri posnetki slučajno zelo redko posrečijo, pač pa je za kakovostno sliko potreben načrt in vsestranska priprava. Seveda so možne izjeme, ki potrjujejo pravilo. Naj mi naš najboljši lovec fotoamater Mitja Mikec ne zameri, če povem, kako je napravil dva res uspela posnetka jelena, ki sta bila objavljena v letošnjih številkah »Lovca«. Posnetka nista nastala slučajno. Tovariš Mikec je odpotoval na Pohorje z namenom, da slika jelena.

Foto Rajko Marenčič





Foto Rajko Marenčič

Torej je imel cilj in program. Spremljala pa ga je sreča, saj je pričelo snežiti in jelen se je pred njim ulegel. In tako je nastal verjetno eden njegovih najboljših posnetkov.

Kljub slučajnim dobrim posnetkom bo uspeh verjetnejši, če bo fotoamater napravil načrt, če se bo naprej odločil, kaj in kje bo slikal. Torej, kje naj čakamo divjad? Tam kjer ima stečine, ali kjer hodi na pašo, kjer se navadno zadržuje, se vrača v jutranjih urah na svoje ležišče ali v brlog, tam kjer imajo gamsi ob prsku prehode, kjer vodi pot h krmišču itd. Čakati je treba v maskiranem zaklonišču, da divjad lovca s kamero ne opazi; le tako bo posnetek naraven. Položaj zaklonišča mora biti tak, da je mogoče posneti čim lepše ozadje, značilno za divjad, ki jo slikaš. Če bo sreča, bo divjad prišla, in če bo tudi svetloba in drža divjadi primerna in če bo aparat tehnično pravilno pripravljen, bo gotovo nastala dobra fotografija. Če so navedeni pogoji za dobro fotografijo izpolnjeni, osebno nikoli ne varčujem s filmom. Dokler je divjad v obsegu objektivna, jo slikam in pri tem spreminjam ali velikost zaslonke ali čas osvetlitve. Zadovoljen sem, če je

od kopice posnetkov vsaj eden kvaliteten. Divjad ni maneken, ki ga postaviš, popraviš njegovo držo, izmeriš svetlobo in slikaš.

Zgodi se, da prav tedaj, ko pripraviš aparat za slikanje in pride tudi divjad, oblak na nebu spremeni svetlobne pogoje, ali pa je drža divjadi neprimerna. Zato ne varčujemo s filmom!

Sestanek lovcev fotoamaterjev pred meseci je bil tako polnoštevilno obiskan, da je bil prireditelj prese-nečen. Če vsakemu od teh tovarišev v enem letu uspeja vsaj dva dobra posnetka, bo »Lovec« bogatejši in pestrejši. Zato pa je potrebna tudi večja kritičnost fotoamaterjev do lastnih fotografij. Vsem, ki »Lovcu« pošiljajo svoje slikovne prispevke, bi moralo biti pravilo kvaliteta in ne kvantiteta.

Zalostna je tudi ugotovitev, da ne moremo poklicnih lovcev navdušiti, da bi se ukvarjali tudi z lovsko fotografijo. Vzoredno z opravljanjem službe bi imeli veliko priložnosti za dobre posnetke divjadi. Toda če nimajo veselja za slikanje, jim te nedejavnosti niti ne zamerim. Bolj jim je zameriti, ko v primeru, da

imajo divjad »privezano«, ne povabijo kakega lovca fotoamaterja, da bi jo slikal.

Dobivamo novo divjad in jo spuščamo v lovišča. Ali ne bi bila to idealna priložnost za slikanje? Toda za takšne priložnosti izkušeni lovci fotoamaterji le redko zvedo. Ponovno poudarjam, da je za dobro sliko divjadi treba veliko potrpljenja, precej lovskega in fotografskega znanja in predvsem idealizma. Ni namreč pričakovati, da bi kdorkoli za dober posnetek plačal toliko, kolikor je vreden vanj vložen trud in material. Marsikdo bo vprašal, kje so vzroki, da nas nekatere inozemske lovske revije prekašajo v slikovnem gradivu. Vzroki so po mojem mnenju najbrž trije:

Prvič, na voljo imajo ustrezne tehnične pripomočke za tako zahtevno vrsto fotografije.

Drugič, razpolagajo z obsežnimi živalskimi vrtovi — nacionalnimi parki, kjer so velike možnosti fotografiranja divjadi v naravnem okolju.

Tretjič, pri njih se je določen krog lovcev specializiral na lovsko foto-

grafijo in jim je lov sam postranskega značaja.

Nabava sodobnih tehničnih pripomočkov je pri nas problem zase že vsa leta. Navadno je tako, da lovec, ki ima voljo, da bi se posvetil fotografiji, nima možnosti nakupa opreme. Takim lovcem bi morala pomagati organizacija. Znano je, da je razvoj počasen na vseh tistih področjih človekovega udejstvovanja, ki so prepuščena posamezniku in stihiji. Tako samodejno se je v zadnjem času tudi pri nas začela razvijati lovška fotografija. Ker ni bilo ugodnih pogojev za njen razvoj, so razumljivo tudi rezultati minimalni. Prepričan pa sem, da se bodo tudi lovski fotografiji »vremena zjasnila«.

Direktor Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog« Milan Kemperl mi je obljubil, da bomo v januarju organizirali foto lov na gamse. Mislim, da bi bilo to dvakrat dobro: prvič bi ugotovili, če je tak način foto lova uspešen, drugič bi v primeru uspešnega lova le prišli do posnetkov gamsov, ki nam jih najbolj primanjkuje. Podobne skupne akcije lovcev fotoamaterjev pa bi bile koristne tudi zato, da se spoznamo med seboj in da si izmenjamo izkušnje.

Prepričan sem, da se bo lovška fotografija poživila tudi v primeru pozitivnega odziva naših lovcev za oblikovno spremembo naše revije. Že z današnjo vzorčno številko smo hoteli

prikazati, da bi v novo oblikovanem »Lovcu« fotografija odigrala dominantno vlogo.

V novem letniku »Lovca« bi tudi lahko pričeli z novo rubriko »Fotografija lova in divjadi«, v kateri bi prispevki lovcev fotoamaterjev poživljali vsebino, kajti foto lov je lahko prav tako zanimiv kot pravi lov. Ti prispevki pa bi tudi dvignili strokovno znanje lovcev fotoamaterjev.

Ob vašem delovnem programu za novo leto ne pozabite na revijo »Lovec«, ki potrebuje dobrih člankov in slik. Samo delček novega leta namenite »Lovcu« in prepričan sem, da bomo imeli revijo, ki nam bo v ponos.

Foto Rajko Marenčič



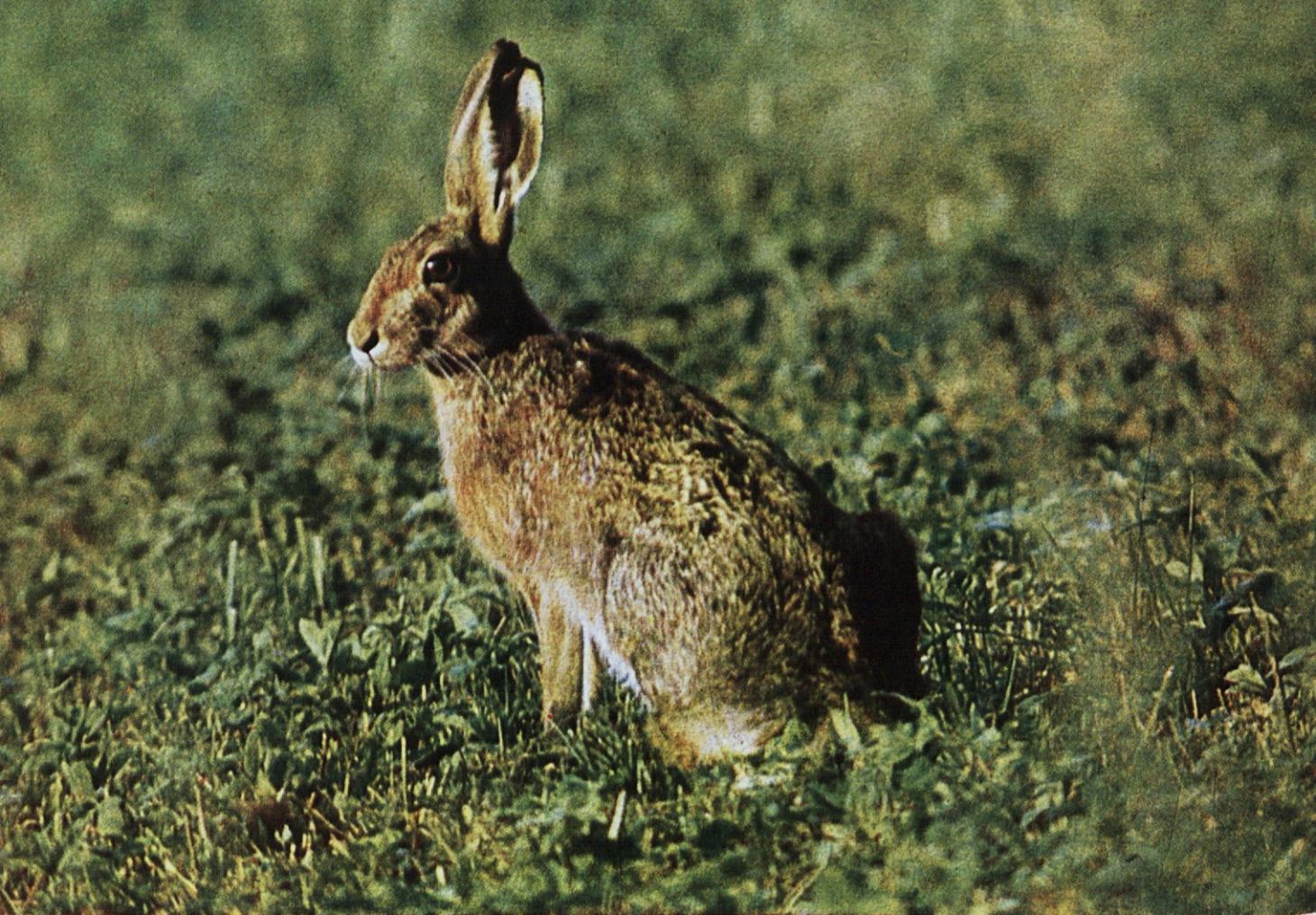


Foto Rajko Marenčič



Štefan Köves

Lov na divje race

*Ob tebi zatopljen v misli, tiha Mura...
Mraz sega do kosti, a meni je toplo.
Peruti šelestenje, mesečina...
Še vedno sem ob tebi, Mura moja.*

*Strel v noč ob tebi, Mura,
odjeknil daleč je, a meni je hudo.
Pred mano v krču ptič umira...
Poslavljam se od tebe, Mura moja.*

Vedno, kadar se bliža zima, z nestrpnostjo čakam mraza in s tem prihod divjih rac. Veliko je lovcev, ki ne vedo, kako lep, skoraj nepozaben je lov na divje race. Živim v severnem delu Prekmurja, kjer ni rek, ne potokov in seveda tudi ne rac. Prav zaradi tega vsako leto komaj čakam očetovo vabilo na ta čudoviti lov na Ravenskem ob Muri.

Kot otrok navdušenega in dobrega lovca sem imel vedno tiho željo postati lovec. Želja se mi je pred več leti izpolnila. Od vseh lovov mi je najbolj pri srcu prav lov na divje race. Kadar je hud mraz, prilete iz severne strani iskat nezamrznjena mesta. Vseh vrst jih je in prav tako vseh barv. Pogled nanje je čudovit. Razmišljam, kako bogata bi bila narava, če bi vse te race in vse povodne ptice ostale pri nas. Vendar je njihova doba bivanja pri nas kratka. Zato je tudi lov nanje tako mikaven. Ostanejo samo takrat, kadar je živo srebro globoko pod ničlo.

Dan je mrzel, stopam skoraj neslišno za očetom, pod nosom se mi delajo ledene kepice, vendar mraza skoraj ne občutim. Za mano stopa prijatelj, prav tako neslišno kot midva. Sneg je. Kamor pogledam, je vse belo in oči se prilagajajo tej beli idili. Sonce je obsijalo vrhove dreves, mraz pa še bolj pritiska. Misel, da bomo kmalu na cilju, nas tolaži. Smo za dober streljaj od Mure. Oče nas razporedi. Počasi, ped za pedjo se upognjeni bližamo vodi, kjer naj bi počivale race. In res zagledam skozi zasneženo, z ivjem obloženo grmovje pisano jato.

Srce mi močno utripa. Niso nas še opazile. Potem pa naenkrat močan šum. Vzletele so. Dubliramo in vidim, kako padajo. Pet jih naštejemo. Pes jih prinese in čestitamo si. Toplo mi je pri srcu, ko zatikam prijatelju krivček za klobuk; prvič je ustrelil racaka. Razigrani smo. Malo se okrepčamo in že tiho nadaljujemo pot po snegu.

Popoldne se zmenimo, da poskusimo še zvečer na čakanju. Napravimo si zaklonišče iz vej in snega.

Sedim, mesečina obliva okolico, misli pa mi uhajajo daleč nazaj, ko sem še kot otrok za očetovim hrbtom trepetal, kdaj bom zaslišal švistanje peruti. Trideset let je že, odkar sem šel z

očetom prvič na divje race. Ostalo mi je v krvi: noč, tišina, mraz, Mura in vmes pokanje pušk v tiho noč. Tako zatopljen v misli zaslišim prelet visoko nad nami. Nimajo namena spustiti se. Gledam za njimi v mesečini. Naenkrat počasni šum in že se dve spuščata. Pomerim, pritisnem, ena pade. Ura je enajst ponoči. Končali smo. Uplenil sem štiri race in prijatelj dve. Domov grede se pogovarjamo o prelepem lovu, ki ga marsikateri lovec ne zna ceniti, v katerem je tisoč in tisoč lepih trenutkov, lovcu nepozabnih spominov. Prijatelj, ki je gozdar v Avstriji, je zatopljen v misli. Omenja mi prelepo mursko pokrajino s čudovitimi motivi, rokave Mure, ki so tudi poleti dom nekaterim divjim racam, s tišino, ki vlada tod okrog. Vse to ostane nepozabno do prihodnje zime, ki naj nama bi zopet nudila vsaj en dan lovskega užitka.

Foto P. Adamič: Na Cerkniškem jezeru





Zapiski iz lovske koč

Janko Perat

Klic iz narave

X.

»Ker živimo v kaosu,
si želimo samote.«

S. Kosovel: »Pesem o kaosu«

Mrzla je bila noč — in jasna, kakor je le redko v januarju.

Sam sem se vračal proti domu med hladnimi pročelji palač, po ulicah, ki so še zaudarjale po izpušnih plinih, čeprav so bili avtomobili, zaradi pozne ure, že redki. Hodil sem mimo bleščečih luči reklam in izložb, ki so boleče vrtale v oči in s hipnotično močjo pritegovale pogled, da sem proti svoji volji boljšeal v migetajoče reklamne napise. Bolela me je glava. V sencih se je vedno močnejše oglašalo boleče kljuvanje, znamenje, da sem precej prekoračil dovoljeno mejo zaužitega alkohola.

Vračal sem se s »party«, kakor po novem imenujejo popivanje in bučne zabave za zidovi zasebnih stanovanj. Zame je bil to prav obupno prazen, neskončno dolgočasen večer, poln narejenega smeha in splozkkih šal, brez resnične sproščenosti. Večer, o katerem bodo zjutraj govorili, da je bil prijeten. Najraje bi bil ostal doma, lenobno stegnjen na kavču, in ob prijetni glasbi kaj lepega bral.

Toda vabilu na patry se skoraj nisem mogel izogniti, kajti potrebno je bilo, da me opazijo. Saj dandanašnji moraš biti opazen, iskan, če želiš uspevati v poslovnem življenju. Uspevati pa moraš! Sposoben moraš biti, da igraš vlogo, ki ti je dodeljena, drugače si že vnaprej obsojen na neuspeh.

Na party pa me je vabil Pomembni in v vabilu omenil, da prideta še Voddilni in Perspektivni. Zato res nisem imel izbire. Obleči sem se moral in si

nadeti masko, primerno za tako priloznost. Saj ob takšnih srečanjih sploh ni važno to, kar si, pač pa je pomembno predvsem, kaj drugi mislijo o tebi. Samega sebe dajemo v izložbo, na tržišče in skrbeti moramo, da nas iščejo. Tej nuji se moraš podrediti, če hočeš zaslužiti. Poslovni uspeh je merilo in blagoslov, neuspeh pa propast. Za uspeh pa so potrebni stiki, zveze in poznanstva, ter sposobnost biti tak, kakršnega te želijo, kakršnega te tržišče potrebuje. Prilagoditi se moraš zlaganosti kot žaba v blatu, če se nočeš zadušiti. Čeprav človekovo individualnost še vedno dvigajo na pedestal idealov, je le ta postala zgolj iluzija. Saj se v tej industrializirani in civilizirani družbi vendar ne moreš dosti razlikovati od drugih s podobnimi vlogami v tej konkurenčni igri. Če pa se razlikuješ, potem se razlikuj z dobrinami civilizacije, z boljšim in lepšim avtomobilom, televizorjem, stanovanjem ter z ostalo množico potrebnih in nepotrebnih pritiklin civilizacije. Dandanes le reči nekaj pomenijo. Reči, ki obkrožajo človeka ali po katerih hlepi, saj so predvsem reči merilo veljave in uspeha v času ljudi-avtomatov.

Vračal sem se skozi bleščeče luči mesta in v ustih se mi je nabiral gnus. Pa ne zaradi popitega vina, saj je bilo dobro in steklo kozarcev gladko, tekočina lepo ohlajena. Najbrž so bili krivi mojega glavobola nič kaj okusni »cocktaili«, ki jih je mešala gostiteljica skrivnostno, kot čarovnica ljubezni napoj. Ne! Nekaj drugega je bilo, kar se je v meni upiralo. Družba brezosebnih ljudi z maskami na obrazih in sprenevedanje nas vseh. Obenem sem bil zadovoljen, ker se mi naposled ni bilo več potrebno pretvarjati, se smehljati. Ni se mi bilo treba več delati takšnega, kakršnega me je družba želela. Končno sem bil sam, utrujen...

V tem pa so se oglasile v zraku trobente, kot daljnji, odmaknjeni poziv iz pradavnine, klic narave, iz katere

se je človek iztrgal in bil zato izobčen iz raja.

Bili so glasovi divjih rac, ki so jih na njihovi poti zapeljale mestne luči v svoj začarani krog. Zmedeno so krožile nizko nad hišami, da je uho zaznalo žvižgajoči švist njihovih peruti. Bile so trobente iz sanj, vabilo, naj se za nekaj časa umaknem pred nečloveškim ritmom mestnega življenja, vizija prebujajočega se zimskega jutra v zamrznjenih močvarah nekdanjega grajskega ribnika, ki se je spremenil v močvirje, skozi katero je vijugasto tekla Rača.

Sklenil sem, da bom jutro dočakal na robu močvirja. S tem sklepom sem legel. Vendar spanec ni prišel tako kmalu. Mukoma sem se v svoji razboleli glavi prebijal skozi razbijanje bobnov in kladiv, in ko sem zadremal, so se pritihovalile mučne sanje.

Sanjal sem, da so me hoteli udeleženci party, s katerimi sem preživel večer, operirati na glavi. Glavni operater je bil Pomembni, ki mi je z odpiranjem za konzerve na lovskem nožu nazorno kazal, kako mi bodo odprli glavo, medtem ko sem jaz omamljen in popolnoma nemočen iztegnjen ležal na mizi, med kozarci in steklenicami.

»Prav nič ne bo bolelo,« me je hrabil. »Samo majhen reženj možgan ti bom odščipnil in ko se zbudiš, boš takšen, kakršni smo mi vsi in kakršnega bi te radi imeli.«

Hotel sem ugovarjati, zabrusiti mu v obraz, naj sebi odreže svoj domišljavi reženj, mojega pa naj kar pusti. Hotel sem zavpiti na vsa usta, toda ostala so nema. V tej nepopisni muki sem se zbudil, ter z olajšanjem spoznal, da so bile le moreče sanje in da me glava prav gotovo ne boli zaradi lobotomije.

Pogledal sem na uro. Kazala je pet, pravšnji čas, da se odpeljem, sledeč pozivu trobent. Glavo sem si ohladil pod hladno prho. Svež in željan resnične sproščenosti sem se odpravil.

Avtomobil se je pri vžigu zaradi mraza nekoliko upiral, naposled pa je le zabrnul in me popeljal skozi mesto, skozi noč, ven na zasnežena polja do močvare pod gradom.

Avtomobil sem pustil pri ruševinah gradu, nakar sem se napotil peš do smrečice, ki so jo obkrožale vrbe, od koder je bil lep razgled čez trstje in rečni rokav. Za mano se je širil smrekov gozd. Sneg je pokrival veje smrek, da so se pod težo dotikale zasnežene zemlje. Kakor povešene, trudne roke so se mi zdele.

Sedel sem na stolček, se še bolj zavil, da bi se čim dlje upiral mrazu, in obmiroval. Bilo je še nekoliko zgodaj. Vsepovsod je bila še noč. Nebo neskončno daleč, posuto z bledimi, mežikajočimi zvezdami. Samo rahel, mrzel vetrič z gora je naznanjal bližajoče se jutro.

Zaprl sem oči, se naslonil na drevesno deblo. In vse je bilo dobro, na vsem je bilo nekaj neminljivega.

Tako sedim z zaprtimi očmi in poslušam glasove narave in šume, ki prihajajo od vsepovsod. Tiste čisto drobne in tiste čisto glasne, zaradi katerih nenadoma odprem oči, se ozrem v smer, od koder prihajajo, gledam in prisluškujem. Drobne krpice snega padajo s smrekovih vej, ki se hočejo znebiti bremena. Listič na javoru, ki je kdo ve kako še ostal na veji, trepeče v vetru. Slišim skoke zajca, ki se vrača v lož in capljanje lisice, ki mu sledi. Slišim glasove lesne sove, ki jo je najbrž že obhajalo nostalgичno razpoloženje sovje zgodnje spomladi.

Naposled se je oglasila še taščica, ki je pozdravila jutro, prihajajoče s sanjnim odsevom nedoločenega polmraka. Naenkrat sem zaslišal znani, žvižgajoči švist peruti in nizko nad mano sta se spreleteli raci. Videl sem njuni črni silhueti, ki pa sta se stopili v polmraku, brž ko sem dvignil puško. Prezgoda je še. Mrzel veter z gora mi je začel prodirati skozi obleko in postajalo mi je vedno bolj mraz.

Gore so bile še temne v ozadju in kar naenkrat, brez zarje kot navadno, so



Foto ing. H. Vadnov: V rakitniških gozdovih

se redki, koprenasti oblaki nad gorami zlato zasvetili in skoznje se je pripeljalo sonce, šibko in mrzlo, kot bi si s težavo utiralo pot na sinje januarsko nebo. Nato je svetlo zasijalo na zasneženo pokrajino, ki je zablestela v tisočih kristalih. Zrak je bil mrzel in čist, narava razkošno lepa, posuta z biseri. S pogledom sem ljubkoval to lepoto. Začelo pa me je pošteno zebsti in občutek mraza je bil vse močnejši, vse bolj neizprosni. Ravno sem razmišljal, če ima še smisel, da takole zmrzujem, ko sem zopet zaslišal žvižganje peruti izza hrbta, in nizko nad mano se je pripeljal lep racak. Potem je bilo samo še sinje nebo in racak, ki so se mu v sončni bleščavi prelivale barve po perju in zasnežene gore v ozadju in puška, ki je bliskovito sledila racakovemu poslednjemu letu.

Vračal sem se domov bogatejši za doživetje, ki ne bo nikoli dano tistim, ki si domišljajo, da so zagospodarili nad naravo in pozabili, da smo le droben prah v kozmosu.

(Se nadaljuje)

Vladimir Jezovšek

Kaj ni lovska trofeja

Trofeja ni golob domač na strehi, perjad domača, ki se pase v lehi, domača raca, gos — naj mirno plava, pred lovsko puško naj ostane zdrava.

Trofeja ni govedo kje na paši, rogovi govejih ni na steni naši. Le lovski rog imamo od goveda, na lovu naj nam bo znanilec reda!

Trofeje niso okna zidanice, ne šipe vlaka, ki se pelje mimo, — posebno zdaj, ko smo že tik pred zimo — ne brzojavne, telefonske žice.

Trofeja sosed ni na krožnem lovu, ne lovski pes za zajcem ali v rovu, v grmovju človek ali kje v koruzi, ne moreš reči mu po laško: scusi!

Trofeja ni gonjačevo podkrižje, njegovi nogi, ki sta malo nižje, njegova glava, vrat seveda tudi, njegovi roki — pa še drugi udi.

Trofeja ni vabilo na sodišče, ki te zaradi teh trofej poišče. Če plačal boš za te trofeje kazni, trofeje končno bodo — žepi prazni!

Po lovskem svetu

Lovska nadzorna služba v ruski republiki, SZ

Pred leti je lovska zveza ruske republike začela organizirati službo rajonske lovske kontrole.

Ta služba je bila uvedena za okrepitev nadzora, za pravilno vodenje lovskega gospodarstva v državnih in kooperacijskih ustanovah kot tudi lovskih skupnostih za uspešnejšo borbo proti divjemu lovu, za boljši pregled ter povečanje koristnih divjih zveri, ptic in povečanje produktivnih lovniš površin.

Na vaški administrativni rajon je določen po en lovski nadzornik. V večjih in posebno pomembnih lovskogospodarskih rajonih, to je teritorij nekaj vaških svetov, mu je v pomoč še lovski tehnik.

Rajonski lovski nadzorniki so podrejeni upravam lovskogospodarskih organizacij ali direktno državnim lovskim inšpekcijam pri svetih ministrov, avtonomnih krajevnih ali oblastnih izvršnih komitejev, a v nacionalnih okrožjih in avtonomnih območjih višjim lovskim nadzornikom pri izvršnih komitejih okrajev in področij.

Rajonski lovski nadzornik ima pravico nositi posebno uniformo, v času opravljanja službene dolžnosti pa poleg lovskega orožja še osebno obrambno orožje.

Nameščenci te službe nosijo na uniformi poseben naprsni znak. Mnogi od njih imajo na voljo tudi državna prevozna sredstva. Delo rajonskega lovskega nadzornika je zelo pestro. Organizira in vodi dejavnost inšpekcije lovskih skupnosti. Po lokalnih radijskih postajah in tisku vrši lovskopropagandno delo, predvsem o zaščiti divjadi. Organizira iztrebljanje škodljivih zveri, štetje in pregled lovne divjadi, skrbi za razmnoževanje koristne divjadi in opravlja razne biotehnične posle. Kontrolira

tudi izvajanje pravil o pripravi kožuhovine, nadzor nad vodenjem lovskega gospodarstva, zlasti pa nad uplenitvijo parkljaste divjadi in nekaterih kožuhovinarjev.

Vsi zapisniki o prekrških lovskih pravil kot samega lova, sestavljeni na rajonskem teritoriju, se zbirajo pri lovskem nadzorniku. Ta jih pregleda in usmerja glede na karakter prestopka lovskim skupnostim ali na delovna mesta kršiteljev. Predaja jih tudi administrativnim komisijam pri rajonskih izvršnih komitejih.

Rajonski nadzornik je zastopnik lovstva na sodiščih ali administrativnih komisijah, kadar razpravljajo o lovskih prekrških (običajna kazen divjemu lovcu, na primer za uplenitev losa, je leto dni zapora, odvzem plena in orožja in denarna kazen 500 rubljev (okoli 7500 N din).

Lovski nadzorniki, ki so obiskovali poseben seminar, lahko samostojno sklepajo o opozorilu kršitelju, o odvzemu lovskih pravic do treh let, ali po pooblastilu lovske inšpekcije vložijo tožbo proti kršiteljem za povračilo škode, povzročene lovskemu gospodarstvu.

Lovski nadzornik sodeluje torej s krajevnimi sveti, družbenimi organizacijami, organizacijami za pripravo krzna, z gozdarji, milico ter rajonskimi sodišči in tožilci. Načeljuje od rajonskega izvršnega sveta postavljenemu svetu za lovsko nadzorstvo. Ta svet združuje predstavnike organizacij, ki so povezane z lovskimi posli, kakor tudi okrajne lovske inšpektorje.

V rajonske službe lovskih nadzornikov je prišlo mnogo lovcev entuziastov, ki tudi dobro poznajo lovsko gospodarstvo. Okoli 25 % nadzornikov pa ima višjo ali srednjo šolsko izobrazbo.

List navaja primere, kako ti nadzorniki sodelujejo v lovsko športnih or-

ganizacijah, kako jim pomagajo s svojimi nasveti. Sodelujejo z milico proti divjim lovcem in osebno prijavljajo kršitelje lovskih predpisov. Mnogi krepko sodelujejo s prebivalstvom in šolami na podeželju pri vzreji in čuvanju divjadi.

Kljub vsemu pa pravijo, da služba lovskega nadzornika še ni dokončno oblikovana. Sedaj je v 1554 administrativnih rajonih potrjenih okoli 1000 lovskih nadzornikov in lovskih tehnikov. Prvi rezultati njihovega dela so dobri. Z njimi se je nadzor lovišč zelo izboljšal. V letu 1963 je bilo prijavljenih 19 400 prekrškov, v letu 1965 pa že 33 000. Pri tem so več kot 40 % divjih lovcev dobili sodelavci lovske nadzorne službe. V mnogih okrajih so močno povečali sodelovanje milice. Hkrati so se zboljšale izterjatve od povzročiteljev škode na divjadi. Leta 1963 so divji lovci plačali državi 280 000 rubljev, a v letu 1965 že 400 000 rubljev.

Zaradi tako poostrelega nadzora in izvajanja sankcij je v 150 rajonih kršenje lovskih predpisov občutno padlo.

Z uvedbo lovskih nadzornikov je dana tudi možnost boljše kontrole dela lovskogospodarskih organizacij. V letu 1963 so v republiki prekontro-

lirali poslovanje 986 organizacij, a v letu 1965 že 6020 organizacij. Pregledi so pokazali številne primere nezadovoljivega poslovanja in gospodarjenja z lovišči. Seveda pa so v poslovanju nadzornikov še pomanjkljivosti. Največja pomanjkljivost je, da je tega kadra premalo. Glavna lovska zveza vidi izhod iz tega stanja v širšem šolanju rajonskih nadzornikov na fakultetah, vsezveznih agromskih inštitutih in tehnikumih kot tudi v tečajih in conskih seminarjih. Delo lovskih nadzornikov v veliki meri zavira njihova slaba preskrbljenost s primernimi prevoznimi sredstvi.

Čuvanje lovskega bogastva je otežkočeno zavljo nepopolnosti lovske zakonodaje. Delno je premalo stroga, zlasti kar se tiče divjega lova.

Težave so tudi v tem, da ni uvedena obvezna registracija pušk šibrenic, in v razmeroma slabih prejemkih lovskih čuvajev, ki vrše težko in često življenjsko nevarno delo.

Lovska zveza ruske republike pa kljub težavam odstranjuje pomanjkljivosti in dela na izpolnjevanju rajonske službe lovskega nadzornika.

Iz OHOTE prevedel
ing. H. V.

raznih rastlin med seboj ne pomešajo. P. A. Sviridenko je opazoval, kako je sivi hrček luščil shranjene pečke sončnic in jih zlagal ločeno od neizluščenih. Nekateri glodavci pripravljene rastline celo presušijo na soncu in zlagajo poleg svojih lukenj v male stožce, ki jih potem zaradi boljšega sušenja prelagajo in končno potisnejo v shrambe pod kamenjem. Prehrambene zaloge delajo tudi razne roparice. Ko ris ujame zajca, ga navadno ne poje vsega; ostanek zarije v sneg. V zalogah vidre so našli do 10 kilogramov rib. Iz lukenj stepnega dihurja so izkopali do 50 zadržanih polhov. V luknjah črnega dihurja so našli žabe s pregriznjeno hrbtenico. Po tej »operaciji« se žabe ne morejo gibati, vendar žive in služijo dihurju kot zaloga sveže, žive hrane.

V shrambah kanadske kune so našli kurja jajca, ogrizene kokoši, race, veverice, detle, ostanke pižmovk in ribe. V eni takih shramb so našli 16 kg rib. Hrano spravljajo tudi sibirskie kune. Znan je primer, ko je sirska kuna v eni noči privlekla v svojo shrambo 180 mrtvih krivokljunov. Hermelin hrani svoje zaloge v globinah svojih lukenj, ali pa jih zarija v sneg.

Za roparice je značilno, da umore večje število žrtev, kot jih potrebujejo za prehrano. Nepojedeni ostanki gredo v zalogo. V podlasičini shrambi so našli do 40, nekoč celo 450 malih glodavcev. Najdeno dodatno hrano in vabe previdne zveri, kot lisice, volkovi in druge, večinoma ne jemljejo takoj, temveč šele po nekaj obiskih, najpogosteje v snežnih metežih, ob slabem vremenu, takrat ko je lov nanje otežkočen. Tudi lisica si napravljaja majhne zaloge. V zemlji ali snegu izkoplje jamico, položi vanjo hrano, jo z nosom skrbno zagrebe in nalahno potepta. Kadar imajo lisice mnogo shramb, često pozabijo nanje in jih najdejo potem le po naključju, večkrat šele po zadahu.

Pri iskanju zalog s pomočjo daha pomaga tudi lisičja navada in navade

Živalske shrambe

V procesu prilagajanja različnim življenjskim pogojem se je v mnogih živalih porodil instinkt zbiranja hrane, kar jim omogoča preživeti letne dobe, ko hrane primanjkuje.

Brez zaloge hrane bi divjad kakor bober, veverica in mnoge druge ne mogla prezimiti in bi poginila od lakote.

Zaloge hrane ne zbirajo le posamezniki, ampak tudi družine. Družinske zaloge delajo vodne podgane, vrste poljskih glodavcev, gozdne in rumeno

grle miši, stepni dihurji in hermelini.

So tudi kolektivne in skupinske zaloge, ki si jih delajo živali raznih družin, na primer bobri in razni poljski glodavci. Posebno skrbno si pripravljajo zaloge glodavci. Znan je primer, da sta dva delavca izkopala v enem dnevu iz lukenj kurganskih miši 195 kg zrnja.

Hrčki, gozdne miši in nekatere druge živali zbirajo zaloge hrane v shrambah po vrstah zrn, in semena

mnogih drugih zveri, da ob shrambi puščajo svoj seč, včasih tudi iztrebke. Na tak način pusti zver vonjav znak, ki ji olajša najti skrito hrano. Tak znak ne puščajo le ob ostankih svoje hrane, ampak tudi ob slučajno najdeni mrhovini, vabah in ostankih hrane druge roparice. Zver pusti vonjiv znak tudi na mestih, kjer se ji je posrečilo ujeti žrtev, celo tudi na mestih, kjer je druga zver ujela ali požrla divjad.

Ropar navadno ujame svojo žrtev v krajih, kjer se le-ta zadržuje in mu je tam najbolj dostopna. Zato roparici godi, da pozna pasišča divjadi.

Pravilnost takega sklepanja je potrdil leta 1964 avtor članka v Ohoti, ki je v Kirovski oblasti hodil po sledovih lisic 260 km in se prepričal, da si divjad pasišča in shrambe označuje s sečem pogosteje kakor drugo.

Lisica razgreba sneg pri iskanju miši, izkopavanju stare hrane in mrhovine, kadar naleti na hrano ali shrambo. Od 247 najdenih razkopanih mest je bilo 100 zaznamovanih s sečem.

Napravili so tudi poizkuse z divjimi živalmi v ujetništvu. V voljeri, veliki 700 m², so na več mestih zagrebli koščke mesa in jih skrbno zamaskirali. Polovico teh mest so označili s sečem zveri. V voljero so spustili lisico ali volka in opazovali njih obnašanje.

Navadno so zakopali 10 koščkov mesa po 50 gramov v globino 10 do 55 cm. Odprtine so delali s pomočjo kovinske cevi premera 6 cm, ki so jo z vrtenjem potiskali v določeno globino in jo potem z izvrtano zemljo vred izvlekli. Položili so vabo v izvrtino in jo zamašili s čepom izvrtane zemlje. Zaradi tega načina polaganja ni bilo treba dodatno maskirati mest. Polovico takih mest so zaznamovali s sečem lisice, ako so vabo iskale lisice in z volčjim, če so vabo iskali volkovi. Seč so dobili iz živalskih vrtov. Od 60 nezaznamovanih vab so jih lisice našle 35, od 60 zaznamovanih s sečem pa 42.

Volkovi so jih od 37 zaznamovanih vab našli 23, od 37 nezaznamovanih pa le 16. Končni rezultati so pokazali, da so zveri našle 15 % več s sečem označenih kot neoznačenih vab.

Zaznamovanje s sečem dela divjad instinktivno. Ta nagon se je najbrž razvil kot posebnost divjadi, da izprazni sečni mehur in črevesje v življenjskih situacijah, ki so povezane s povišanim emocionalnim stanjem, to je pri različnih vznemirjenjih, kot so strah, veselje itd.

Iz Ohote št. 12/1966
ing. Henrik Vadnov

Lovljenje ptic na Francoskem

Francija je že leta 1905 pristopila k internacionalni konvenciji, ki prepoveduje lovljenje ptic. Navzlic temu so v jugozahodni Franciji še danes trije departmaji, kjer je 15 000 lovilcev ptičev, ki sleherno leto v prepovedano velike mreže polove okoli 60 milijonov ptic, pretežno selivk iz drugih dežel.

Po »Die Pirsch« 21/68 — M. Š.

V Krügerjevem parku v Afriki se je stalež slonov v zadnjih petih letih zvečal od 2500 na 6000 živali, kar so ugotovili s pomočjo helikopterjev.

V Zvezni republiki Nemčiji pogine letno od prometa na cestah 660 jelenjadi, 680 damjekov, 43 700 srnjadi, 540 divjih prašičev in 122 000 zajcev, v vrednosti čez 6 milij. N din.

Na Finskem je cestni promet leta 1967 ugonobil 99 losov, 43 belorepe jelenjadi, železniški promet pa 22 losov. 6 belorepe jelenjadi je utonilo, 12 losov pa so raztrgali medvedi in volkovi.

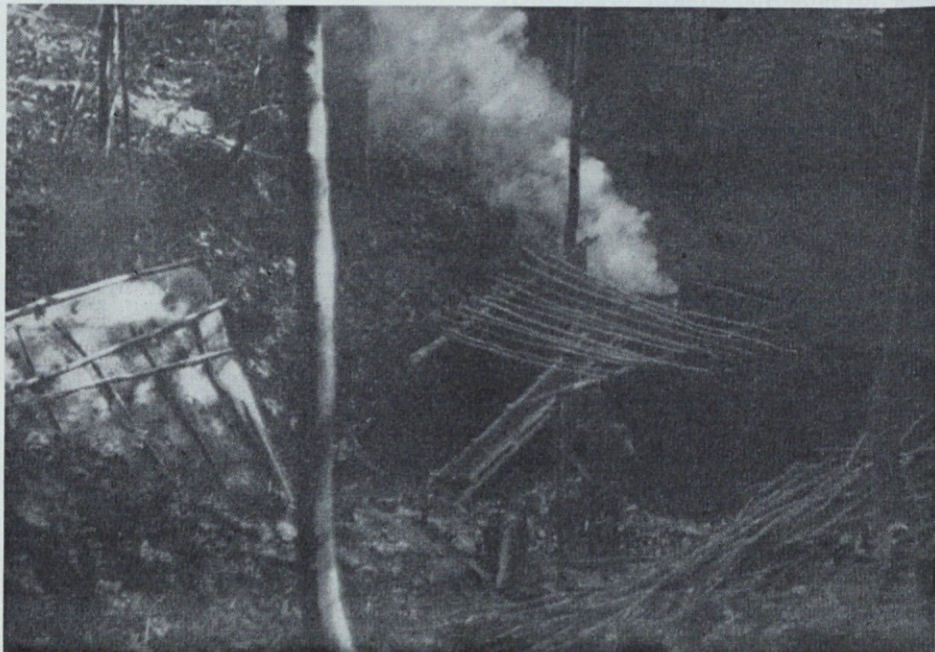
V Franciji ima zgolj v departmaju Gironde 6000 lovilcev ptičev uradno dovoljenje za ta lov. Po ocenitvi ugonobe med drugim vsako leto okoli 5000 ujed. Med temi je 90 % vseh obročkanih sokolov selcev. Kultura!

V letih 1963—64—65 so ujeli oziroma uplenili 142 000, 204 000 oziroma 142 000 pižmovk, kar pa je le kapljica v morje. Ta glodalec se kljub temu še nadalje širi.

V New York, ZDA, so leta 1890 prišli prvi škorci. Sedaj je zračna oblast ZDA napovedala ptičem, zlasti škorcem, vojno, ker trčenja letal s ptiči povzroče na leto 120 milij. N din škode.

Po Der Anblick 11/68 — M. Š.

Foto P. Adamič: V jeseni greje kopa tudi petelina v gredeh



Medpokrajinska konferenca v Trentu, Italiji

Dne 22. in 23. novembra 1968 je bila 18. medpokrajinska lovska konferenca Avstrijcev, Italijanov in nas Slovencev v Trentu v Italiji. Ta vsakoletna konferenca z našimi sosedi je letos potekala v glavnem pod dojmom kužne gamsje slepote, ki je naš največji skupni problem. V obeh sosednjih deželah se ta slepota pojavlja že več let, zato je razumljivo, da smo pričakovali rezultate njihovih izkušenj. Zanimivo je, da se te izkušnje razlikujejo od tega, kar navaja dosedanja literatura o tej bolezni. V literaturi se zahteva strikten odstrel vseh slepih in okuženih živali. Torej tako, kot smo tudi mi ravnali pri epidemiji v Trentu in kakor so tudi oni postopali, ko se je pri njih bolezen prvič pojavila. Nadaljnje izkušnje pa so jih privedle do novih pogledov. Odstreljujejo samo in izključno gamse, ki so popolnoma slepi in imajo tako zelo poškodovane oči, da za ozdravljenje ni več nobene možnosti.

To prakso utemeljujejo s sledečimi zaključki:

1. Bolezen je virusna in se njeno širjenje ne da preprečiti oziroma predvideti, kakor gripa pri ljudeh, ki razdaljo iz Azije v Evropo hitro preide, se nenadoma pojavi in tudi nenadoma preneha.
2. Virusna bolezen je najhujša, ko se pojavi na novem terenu, kjer divjad nima nobenih odpornosti proti njej, zato so tu izgube največje.
3. Epidemičen značaj ima tam, kjer je stalež velik oziroma močno prekomeren.
4. Doslej ni poznan primer, da bi se epidemija pojavila dvakrat na istem terenu. Drugič se pojavlja samo kot posamezen pojav.

Na osnovi tega predlagajo sledeče nujne ukrepe:

1. Urediti vprašanje staleža divjadi ustrezno številu kakor tudi spolnemu razmerju.
 2. Odstreljevati samo slepe živali, bolnim pa dati možnost, da ozdravijo in s tem pridobijo odpornost proti virusu.
 3. Razmestiti solnice po vsem terenu in s tem preprečevati koncentracije.
 4. Sōli dodajati razne medicamente, ki pomagajo živali v boju proti virusu. Priporočajo pa pazljivost v doiranju teh zdravil.
 5. Priporočajo skrb za čim boljše kondicijo živali, kar je najboljše obrambno sredstvo. Na konferenci smo bili kot predstavniki Lovske zveze Slovenije dr. S. Valentinčič, V. Varičak in podpisani. Mislim, da je treba gornje poglede, ki izvirajo iz izkušenj, proučiti in jih takoj posredovati našim ekipam za borbo proti kužni gamsji slepoti in vsem lovskim družinam, ki imajo v loviščih gamse, da bi v bodoče znali pravilno ravnati in izkoristiti izkušnje naših sosedov.
- Naslednja, 19. medpokrajinska lovska konferenca bo v nastopnem letu 1969 v Sloveniji.

Rado Pehaček

Pustil mu jih je za spomin

Hišica lovca Franca Mežnarja iz Zvirč pri Tržiču stoji ob robu gozda. Tjakaj se pozimi v stiski zatekajo razne dlakaste in pernate divje živali, od vitke srne do drobne sinice. Ko so mrzli jesenski vetrovi potrgali zadnje liste z dreves, sta se tudi osiroteli srnjaček in srnica približala lovčevemu domu. Spoznala sta, da jima mož s puško čez ramo ni nevaren. Večkrat sta ga srečala na stezi za hišo in lovec ni nameril nanju »palice, iz katere švigne strela«.

Ko sta prvič v življenju zagazila v sneg in je pritisnila zima z vso srditostjo, jima je lovec Franc pod streho za drvarnico postregel s suho deteljo in otavo, čez vse pa sta imela rada jabolka kiselkastega okusa z lovčevega vrta. Odslej so bili lovec, srnjaček in srnica najboljši prijatelji. Tudi čez leto sta se navadno držala blizu Francovega doma. Drugo leto je srnice zmanjkalo. Ali jo je doletela smrt ali pa jo je ženin-srnjak odvedel kdo ve kam? Lovcu Francu je bilo težko. Njegove oči so jo iskale vsepovsod, a nikdar več je ni videl. Zato pa sta si s srnjakom postala še večja prijatelja. Kako je lovcu igralo srce, ko je skozi okno opazoval mladega, krepkega srnjaka z bujnim rogovjem, ki je prihajal pit vodo celo k vodnjaku pred hišne duri. V tretjem letu je bil osmerak, najlepši in najkrepkejši srnjega rodu v lovišču Lovske družine Kovor. Toda Franc ga je skrival pred očmi drugih lovcev, ki bi jih utegnili zapeljati močno rogovje. Petič v srnjakovem življenju je že odpadlo listje z dreves, odkar je lovec — posebno na zimo — gostil z jabolki na svojem vrtu lepega srnjaka. Prijeti in pobožati se srnjak seveda ni pustil, tudi iz roke ni jedel, toda večkrat je sprejel lovčovo gostoljubje in prenočil v drvarnici na mehkem senu. Zvečer 5. decembra 1965 je lovec Franc, kot že mnogo večerov prej, zopet položil jabolka na določeno mesto. Toda ta večer srnjak ni prišel na vrt. Kaj ga je zmotilo, Franc tudi kasneje ni ugotovil. Toda dobrim kiselkastim jabolkom se ni odrek. Iz zunanje strani je potisnil glavo med letvami skozi ograjo, da je dosegel lovčovo darilo. Na Miklavžev dan zjutraj je Franc, kot vedno, šel spet gledat, če je srnjak jabolka pojedel. Kako se je začudil, ko je na mestu,

kamor je položil jabolka, zagledal oba rogova srnjaka osmeraka. Pobral ju je; od presenečenja sta se mu tresli roki. To bi bila trofeja! Obseg leve rože 16 cm, prednji paroček na levem stebelu 13 cm! Srnjak in pol, da bi zanj skorajda veljalo: »Čez dve leti bi bil — jelen...«. »Kakor da mi jih je dal v zahvalo in — slovo. To sta bila njegova poslednja rogova, ki sta mu odpadla. Sredi naslednjega leta je zmanjkalo tudi njega. Zato so bili jesenski dnevi okrog naše hiše dolgi in otožni,« je lovec končal svoje pripovedovanje ter obesil nazaj na steno na deščico pritrjena odpadla rogova.

— elf —

Bili smo gostje raških lovcev

Več let se že naši lovci udeležujejo lovov na poljsko divjad v lovišču LD Rače. Tudi v tem lovskem letu smo se domenili z UO LD in nekaterimi člani. Šli so nam res na roko, kakor pravimo, in nas 10. XI. 1968 povabili na lov. Lova se je udeležilo 10 članov LD Vransko. Rekli smo: »Gremo ob vsakem vremenu!« Saj pravega lovca ne sme ustaviti nobena ovira. Zjutraj, ko smo se odpravljali z Vranskega, je deževalo, deževalo med vožnjo in deževalo, ko smo se pripeljali v prelepi lovski dom LD Rače, kjer smo bili kot gostje po gospodarju, tovarišu Repku in čuvaju, tovarišu Ivanu, pristrčno sprejeti. Sledili so pozdravi s tajnikom in blagajnikom in drugimi člani ter gosti iz Tržiča.

Zunaj je enakomerno deževalo. Pogledovali smo skozi okno iz prijetno zakurjene sobe in ocenjevali skrbno pripravljene trofeje uplenjenih srnjakov. Toda dež nas ne sme ovirati, prišli smo vendar na lov! Po izdatnem

okrepčilu smo se odpravili na lov. Nekaj lovcev so postavili na stojišča, drugi pa smo šli v pogon. Lovovodja je strelce opozoril na pravilno streljanje, predvsem pa, da naj vsak pazi, kam strelja. »Jerebice lete zelo nizko,« je dejal, »in pazite, ker na nasprotni strani lovci zastavljajo.« Nekaj naših lovcev je bil prvič na takem lovu, ki se je pravkar pričel. Pokanje na vseh koncih in krajih. Fazani se dvigajo v jatah. Zajci skačejo, da kmalu ne bi vedel, na katerega bi streljal. Lovišče je tako bogato, da je za naše pojme, ki nimamo ravninskega lovišča, skoraj neverjetno. Bili so primeri, ko se je naenkrat dvignilo 30 do 40 in več fazanov, in to v predelu, kjer so že večkrat lovili. Med pogonom je mopedist sproti odvažal uplenjeno divjad.

Prvi pogon je bil končan. V neki gostilni smo malicali, se pošteno podložili in nato nadaljevali lov. Na veliki njivi, posejani s koruzo, je bilo ogromno fazanov, jerebic in zajcev. Mislim, da ne bom pretiraval, če trdim, da se je iz te koruze dvignilo najmanj 200 fazanov.

Vračali smo se po drugi strani v smeri lovskega doma in s tem se je bližal konec lova. Izreden užitek smo imeli, ko smo opazovali delo psov ptičarjev, stojo, prinašanje in še druge discipline ter vrline. Nekateri psi so to odlično obvladali in smo z njihovo pomočjo rešili divjad nepotrebnih muk. Če se v lovišču na pogonu taki psi, res ne more ostati v lovišču zastreljena divjad.

Lovski rog je naznanil konec lova. Prišli smo v lovski dom. Ko so zbrali lovino, 123 zajcev, fazanov in jerebic, je lovski rog zatrobil pozdrav lovini. Lep, izreden uspeh! Med izdatnim in okusnim kosilom, ki so nam ga pripravili gostitelji, smo se domenili, da gremo še na moč-

virnike v ribnik. Gospodar je bil previden in nas je predhodno vprašal, če imamo še kaj nabojev. »Seveda jih imamo,« smo odgovorili in se odpravili k ribniku. Po neprestanem pokanju na vseh koncih ribnika, je bil uspeh skromen, menda dve liski. Tako smo izpraznili naše zaloge municije in s tem zaključili prelep lov v lovišču LD Rače.

Vsem funkcionarjem in članom LD Rače se v imenu vseh naših članov iskreno zahvaljujem za lovski užitek in gostoljubje. Mislim, da isto lahko izrečem tudi v imenu Tržičanov. Tovarišem lovcem iz Rač se bomo oddolžili z vabilom na lov na divje prašiče.

F. Golavšek,
LD Vransko

Terenske vaje študentov gozdarstva v gojitvenem lovišču »Rog« — Kočevje

Študentje četrtega letnika gozdarske fakultete imamo tudi predmet lovstvo; predava prof. Valentinčič. Program obsega tudi dva dni terenskih vaj. Prvi dan je bil v soboto, 9. 9. 1968. Obiskali smo gojitveno lovišče »Rog«. V našem letniku je tudi nekaj lovcev in dogovorili smo se, da vzamemo s seboj puške.

Ob štirih zjutraj smo se zbrali pred fakulteto v Ljubljani, od koder smo se odpeljali proti Kočevju. Na upravi lovišča nas je sprejel inž. Ciril Štrumbelj ter nas s čuvaji lovišča popeljal v revir. Razložil nam je program lova in razšli smo se. Ena skupina študentov je šla čakati na visoke preže, inž. Štrumbelj, kolega in jaz pa smo šli na zalaz. Zares žal, da nam vreme ni bilo naklonjeno, saj je ves čas deževalo. Na obhodu smo videli le jelena vilarja, nekaj srnjadi ter končno vendarle lepega kapitalnega jelena.

Ko smo se vrnili na zborna mesto, smo pregledali plen: svinjo, ki jo je uplenil asistent in srnjaka mladiča; kolegova uplenitev. Po stari lovski navadi smo izkazali čast lovini ter se nato odpeljali v lovsko koč, kjer nam je inž. Štrumbelj zanimivo podal zgodovino gojitvenega lovišča. Ob tej priložnosti smo lahko občudovali zanimivo zbirko trofej.

Drugi del vaj je imel v programu ogled lovskih naprav v lovišču, mrhovišča za medvede in krmišča. Nazadnje smo si ogledali oboro, veliko 1200 ha, kjer goje predvsem prašiče, damjake in muflone. Ogledali smo si res lepo lovišče. Tu je zastopana jelenjad, medved, divji prašič, srnjad in še nekaj drugih vrst divjadi. Lovišče obsega okoli 40 000 ha in ima 16 čuvajev, ki imajo vsak svoj revir.

Za lepa doživetja v vzorno urejenem lovišču se vsi študentje iskreno zahvaljujemo upravi lovišča ter vodji terenskih vaj prof. Valentinčiču.

Mojmir Pustoslemšek

Previdnost, zmernost, modrost

Star pregovor pravi: »Previdnost je mati modrosti!« Tega se pogosto zavemo in o koristnosti spoznanja ni nobenega dvoma. Če pa se v spominu pomudimo ob vsem, kar smo že doživeli, rodi skrbno sestavljena tvorba teh doživetij novo odkritje. Pod težo dejstev spoznamo, da je pregovor o modrosti preveč enostranski. Vse namreč kaže, da ima modrost več mater! Malce čudno se res sliši ta trditev, toda eno drži. Popolne modrosti samo v previdnosti ni!

Pri nas lovcih prepotrebna, včasih premalo upoštevana je res previdnost. Ta nas varuje pred nesrečami z orožjem, ki so žal številne in pogosto povezane z najhujšimi posledicami. Obvaruje nas nesreč v nevarnih terenih in ne nazadnje — pripelje nas do zanesljivih lovskih uspehov. Priznajmo pa, da nismo vselej dovolj upoštevali te osnovne modrosti. Nehote sprožen strel pri spuščanju napetih petelinov, neizpraznjena puška v družbi, neprevidno prislonsjena puška, cevi uperjene v spredaj stopajočega lovskega tovariša in še marsikaj se nam je pripetilo. No, ker svoje slabosti priznamo in ker so minile na srečo brez nesreče, naj nam bo, po merilu »kdor prizna, se mu odpusti«, oproščeno. Manj priporočana, a pogosto potrebna je zmernost. Po svoje je celo bolj delikatna kot previdnost. Na previdnost nas opozarjajo že same nesreče s svojimi žalostnimi



posledicami, ki jih tudi javnost »glasneje« posreduje. O zmernosti pa le malokdo razmišlja. To pa zato, ker je njen vpliv na dogodke manj izrazit, čeprav ga ne gre podcenjevati. Vendar zmernost ni problematična za mnoge člane zelene bratovščine, saj je večina članstva prenekatero lovske družine kljub temu, da je nikdo ne svari pred čezmernostjo, kar pod poprečjem. Taka, rekel bi, preračunana zmernost pa že meji na določeno obliko modrosti. Posamezniku koristi, lovski družini pa ne koristi in ne škoduje.

Bolj spotakljiva je čezmernost. Prav nevšečna je lahko predvsem za člane zelene bratovščine. Kdor se z njo »okuži«, se le težko izmotava. Po navadi rodi pogosto zahanjanje v naravo tudi razumljive posledice. Spoznanje revirjev ter njih skrivnosti in samo po sebi umevno — tudi pogostejše lovske uspehe. Ti pa ne ostanejo skriti onim iz skupine »nič v korist, nič v škodo«! Dolge ure prečutih noči ob mesečini, kilometri gazi po snegu, nešteto odsotnih nedeljskih in prazničnih dni in še številni drugi faktorji, potrebni za ceno uspeha, jih ne zanimajo, zanima pa jih število uspehov. In navadno je konflikt tu. Krajši konec potegne tisti, ki ni bil računar. Pred tem najti pravo rešitev pa je za tistega, ki ga privlači narava in lov, že potrebna dobršna mera modrosti.

Viktor Čeh

Visoka preža pri vasi Planica — LD Križna gora

LD Križna gora ima lepo urejeno lovsko kočo v bližini vasi Križna gora, po kateri je LD tudi dobila ime in kjer je bilo prej središče našega lovišča. Razmere se spreminjajo, posebno še z

modernizacijo gorskih poti in z naraščajočim turizmom. Zato divjad v tem delu lovišča nima več tistega miru, kot ga je imela. To se močno odraža tudi v staležu. Vse bolj pa opazamo, da je področje okoli vasi Planica, zaradi svoje lege in oddaljenosti od hrupnega življenja v dolini, postalo drugi center našega lovišča.

Prijazna vasica Planica, vsega 5 hiš, je oddaljena dobro poldrugo uro hoda od Škofje Loke in leži na strmih pobočju pod vrhom gričevnatega predgorja Julijskih Alp, ki preko hribovja Selške doline prehaja v planinske vršace. Na okoliščih njivah in košeninah se v glavnem zadržuje srnjad in imamo prav tu nekaj lepih srnjakov, pravih kapitalcev v primeri s slabše razvitimi v nižinskih predelih. Tu ne manjka zajcev in seveda tudi ne njihovih obveznih spremljevalk — lisic. Večkrat smo poslušali tudi petje divjega petelina, ki je marsikaterega našega lovca spravil na pot v poznih nočnih urah, da bi lahko ob jutranjem svitu užival čarobni napev tega lepote naših gozdov. Kar je pa najbolj razveseljivo, se ravno v tem delu lovišča in v bližnjih grapah, kjer so našli mirno zavetišče, zadržujejo divji prašiči. Čeprav so s svojimi čekani razorali že marsikatero njivo in košenino na tem območju in tako posegli v našo družinsko blagajno, smo lovci te popestritve našega lovišča zelo veseli. Naredili smo več pogonov na divje prašiče, na katerih pa nismo imeli uspeha. Upamo, da bo to zimo bolje. Tudi ob luninem svitu, čeprav je bilo včasih hudo mraz, smo preizkušali lovsko srečo na prostirah belih jasad, a so črnuhi imeli zopet več sreče kot lovci. Ta lovski užitek pa v tem delu lovišča ni vsakomur dosegljiv. Treba je pač precej pešati, to pa v



zimskem času, ko je snežna odeja dokaj debela, ni prav prijetno. Nato pa ves segret čakati na odprtem terenu, kar ni ravno priporočljivo.

Deloma iz navedenih razlogov in deloma zaradi splošnega izboljšanja pogojev za lov smo letos spomladi na posvetu sklenili postaviti v tem delu lovišča večjo zaprto visoko prežo, ki bi ob vsakem vremenu nudila lovcem toplo zavetišče, lep pregled nad bližnjo okolico in pa zasilno prenočišče. Tako smo začeli z delom. Visoko prežo z dobro toplotno izolacijo, z notranjimi merami 2 × 2, s tremi okni in z verando pred vhodom, smo postavili ob košatem kostanju-dvojčku na 8 m visoke podpornike, ki smo jih dobro med seboj povežali. Pod prežo pa smo uredili krmišče za srnjad.

Skoraj vsi člani LD so pomagali s prostovoljnimi deli ali pa so prispevali material, največ truda pa je v gradnjo vložil gradbeni odbor. Tako smo 20. oktobra končali z deli in pripravili otvoritev z manjšim pogonom in lovskim piknikom.

Skupna akcija za skupne interese vse družine je zblíževala člane, prispevala k boljšemu lovskemu tovarištvu, zaprta visoka preža pa bo nudila lovcem in gostom še

lepši lovski užitek in boljši nadzor nad tem delom lovišča, obenem s prijetnim in toplim zavetjem ob mrzlem ali deževnem vremenu.

N. T.

Ne prenašli sel

Čas srnjega prska. Z očetom se previdno pomikava po stezi, ki je znana le lovcem. Sam sem v lovu še zelenec in zato izpolnjujem vsa očetova navodila in opozorila, kakor: pazi, kako hodiš, ne kašljaj, poslušaj, glej levo, pazi desno, ne obračaj cevi proti meni in še in še. Hodim tik za njim in po njegovih stopinjah. Vidim, da stopi na suho vejo, a se ne prelomi. Že stopim sam nanjo in naenkrat — resk, veja se prelomi. Očetova glava se obrne in z obraza mu berem oči. Čez deset minut sva na mestu, kjer, pravi oče, da je stari rogač »privezan«. V roke mi potisne karabinko, jaz pa njemu dvocevko. Po nekaj minutah začne oče klicati. Čas hiti in po enournem čakanju rogača ni. Izgledalo je, da je res privezan in ga zato ni. Naenkrat zaslišim šum in pred seboj v praproti opazim — lisico. Oče sedi ob strani in je ne vidi.

Priložnost imam za strel, a v roki imam karabinko. Po kratkem se sporazumeva z očetom, da mi poda dvocevko. Brž pomerim, pritisnem, a ne poči. V naglici sem pozabil odsuniti varovalko. Potem pa poči in iz praproti zaslišiva zadnje glasove zvito-ropke. Oče se mi nasmeje, potem pa resno vpraša, če morebiti ni mlada srnica, ker je tako vekala?! Znoj me oblije in srce mi jame razbijati — ustrašil sem se. Sicer sem videl, da je lisica, ali... Vstal sem in stopil proti žrtvi. V praproti je ležal moj prvi plen — lisica. Ob pogledu nanjo sem se zamislil in nekaj mi je govorilo: Nidkar se ne prenašli.

Branko Božič



Foto Vl. Pleničar: Dober tek!

Priznanje gostiteljem

Lovska družina Libeliče je zgleden člen lovske organizacije v koroškem kotu. Gospodari z manjšim, a privlačnim in bogatim loviščem. Že ljudski pregovor pravi, da se dobro blago samo hvali. To bi lahko veljalo tudi za Lovsko družino Libeliče. Kdor je preživel lovni dan v njenem lovišču, bo priznal, da bi se imeli Libeličani s čim pohvaliti. Vendar se ne hvalijo z besedami, saj več in zgovorneje povedo njihova dejanja. Že vrsto jeseni odmeva lovski rog po Libeliškem polju,

Črneškem polju in Dobravi ter oznanja začetek prijetnega lovnega dne. Razen članov družine se lovov udeležujejo tudi gostje iz sosednjih družin in tudi znanci iz Avstrije. Prijetno je gledati zeleno družino, ki se zbere točno ob določeni uri pri Kogelniku, Pšeničniku ali Žgajnerju. Pristrčni stiski rok, kratko kramljanje in že stoji pred zbranimi markantna osebnost gospodarja, ki veleva v prijaznem, a položaj obvladajočem tonu — v zbor! Izčrpen opis lova, svarilo glede ravnanja z orožjem, priporočilo o estetskem ravnanju s plenom in podobni nasveti dajo slutiti, da je organizacija v trdnih rokah. To mnenje je še bolj potrjeno med lovom. Celotna zamisel se odvija kot na traku — brez zastojev, prerekanj, ugibanj in vmešavanj. Vsak je kos svoji nalogi. Lovovodja daje svojim pomočnikom-postavljajem pred vsakim pogonom še konkretna navodila. Strelci odhajajo na stojišča tiho, brez iht. Komaj se poleže glas lovskega roga, že zazvonijo goniči, da človeku srce poskakuje. Prva pozdravi nadležne obiskovalce s svojim elegantnim mimohodom številna srnjad. O streljanju srnjadi na pogonu, kar se ponekod žal še dogaja, tu ni govora. Kmalu spregovore puške, sprva osamljeno, toda čedalje pogostejše. Proti koncu vsakega pogona se dvigajo številni fazani, ki so se pred pogonom umikali po tleh in izvajajo pravo kanonado. To je užitek, ki ga nudijo le redka višinska lovišča.

V poznem popoldnevu, ko poslednjič zapoje lovski rog, ni udeleženca, ki bi lahko izjavil, da ni streljal. Ni pa osamljen primer, da jemlje kdo iz puške zadnji neizstreljen naboj. Tudi pogled na lovino ne razočara, saj je vrsta položenega plena vča-

sih daljša kot v poprečnem nižinskem lovišču.

Ko se gostom po izdatni »ižini« in po nekaj kozarcih odličnega »mošta« odprejo tudi registri radovednosti, jim uslužni gostitelji z zadovoljstvom pojasnijo skrivnost lovske družine, ki zna obdržati iz leta v leto visok stalež divjadi. Ta skrivnost je disciplina, saj vsak predel oblovi letno izključno le enkrat. Posamezniku pa lov ni dovoljen, razen na roparice. Določene predele od časa do časa v celoti zaščitijo, predvsem pa drže na kratko škodljivce. Aktivnost družine z zaključkom lovne sezone ne zamre, saj se zaveda, da je potrebna v naravi tudi setev, ne le žetev.

Sonce tipa s poslednjimi žarki izza Libeliške gore, ko izzvenijo poslednji akordi »Jaz sem en frišen jager« in razigrana družba si sega pristrčno v roke. Iskrena hvaležnost in neprikrita želja po ponovnem srečanju tudi v prihodnji sezoni se zrcalita na licih odhajajočih gostov.

Viktor Čeh

Dan med lovci LD Ilirska Bistrica

Lepe jesenske dneve so tukajšnji lovci izkoristili za lov. V četrtek popoldne so na sestanku med drugim določili tudi lov v smeri Snežnika in vse potrebno za izvedbo. V petek rano so lovci krenili v revir okoli Snežnika, vsak je imel določeno smer. Med njimi je bil tudi Ivan Žuljan, ki se je do sedaj vedno vračal praznih rok, pa je tovarišem pripomnil, da se ne vrne, preden ne upleni medveda. S smehom so se razšli vsak na svojo pot skozi gozd v lepem, hladnem jutru. Ivan je zalezoval proti Sviščaku, previdno s puško v roki. Dolgo ni ničesar opazil in tudi čul ni nobenega stre-

la, kar mu je bilo v uteho, da tudi drugi hodijo v prazno. Na pol pota med Sviščakom in Snežnikom pa zagleda na jasi pasočega se jelena. Kakor mačka ga zaleze na kakih 200 korakov, pomeri, sproži in jelen se zgrudi. Ivan je dal jelenu zadnji grižljaj in ko so se ob plenu zbrali lovci, so ocenili jelena na kakih 150 kg. Ta dan so uplenili še enega šibkejšega jelena. To pot se torej Ivan ni šalil. Razigrani so se lovci s plenom vrnili v Bistrico na zadnji pogon.

Sedaj je zima. Sneg in mraz za divjad nista šala in šala tudi ni skrb za krmljenje divjadi. Tudi za to so lovci LD Ilirska Bistrica pravočasno poskrbeli.

Petar Nikolić

Nepravilna vzgoja psov goničev

Dne 25. oktobra 1968 sem kot navadno šel na delo. Ko pridem do mosta čez reko Idrijco na Slapu, je začelo nekaj ljudi vpiti, da je v vodi srna, ob jezu pa stoji bel pes. Delavci iz mlina so povedali, čigav je pes. Ko je tok vode prinesel žival pod most, sem ugotovil, da je krepak srnjak-šilar, ki je niže pod mostom izstopil na prod. Pri izstopu sem opazil, da ima žival zlomljeno zadnjo desno nogo v kolenu in zato sem se odločil, da jo rešim nadaljnjih muk. Z lovskim čuvajem Bremcem sva potem ugotovila, da je srnjak imel s kroglo prestreljeno nogo. Vsi lovci menda vemo, da srnjadi pred psi goniči ne smemo streljati, kakor to še vedno počenja nekateri člani naše LD Planota navzlic sklepom upravnega odbora in družinskega posveta. Svetujte nam, kako bi to končno zajezili!

Angel Ozebek

Lovska organizacija

Sestanek lovcev fotoamaterjev

Sicer poročamo nekoliko pozno o tem sestanku, ki je bil 22. marca 1968 na Lovski zvezi Slovenije. Vsebina razgovora so bili v prvi vrsti problemi in vprašanja o lovski fotografiji, ki ji ta številka našega glasila posveča dokaj pozornosti. Navzoči so razpravljali tudi o novi obliki »Lovca« — takšni, kakršna je to pot pred bralci. Zato je opravičljivo in umestno, da poročilo o tem sestanku objavljamo prav v tej številki.

Razveseljivo je, da se je sestanka, ki ga je vodil član izdajateljskega sveta LZS Rado Čenčič, udeležilo od 22 povabljenih 17 fotoamaterjev.

Med drugim so bila izražena naslednja mnenja, predlogi in ugotovitve:

Tudi brez teleobjektiva je možno dobro slikati gnezda ptic, mladiče divjadi, bolno divjad in celo divjad na pogonih.

Barvno fotografijo bo v »Lovcu« možno plasirati le v manjši meri, ker zato ni finančnih možnosti. Zato naj bo tudi v bodoče poudarek na črno-beli sliki. V največjih in najuglednejših svetovnih revijah ima črno-bela umetniška fotografija prednost pred barvno. Črno-bela fotografija lahko da celo več nians in več vrst odtenkov kot barvna iz 4 temeljnih barv. Črno-bela fotografija se bo vsekakor obdržala, čeprav se bo barvna pocenila. Imamo razmeroma dovolj dobrih posnetkov srnjadi, druge divjadi pa manj. Posebno malo je posnetkov male divjadi, zato naj lovec fotoamater njej posveča več pozornosti.

Najboljši način lova s kamero in teleobjektivom je

čakanje — v primernem šotoru ali jami. Pohajanje s kamero za divjadjo navadno ni uspešno. Divjad pred kamero lahko privabiš na več načinov (fazane pozimi na krmišče, vrane z jajci itd.).

Ptičja gnezda in mladiče naj uspešneje slikamo z nastavljenim aparatom in dolgim sprožilcem (glej Čenčičev članek, Lovec št. 9/1966).

Fotoamaterju lovcu v lovski družini naj pomagajo vsi lovci-člani s tem, da ga obveščajo o raznih pojavih divjadi, njihovih gnezdih itd., skratka o vsem lovsko zanimivem, kar se da slikati.

Iz vseh števil »Lovca«, letnik 1968/69, naj posebna komisija izbere najboljše fotografije in risbe po določenih zvrsteh (iz življenja lovcev, iz narave, divjad itd.). Avtorji naj bodo nagrajeni ali vsaj javno pohvaljeni.

Posamezni avtorji naj bi tudi kdaj pa kdaj ob kaki uspeli fotografiji objavili tehnične podatke, kako jim je uspelo priti do posnetka.

A. Koprivnikar ima še največ izkušenj s slikanjem ponoči. R. Čenčič izdeluje pripravo, da se divjad sama fotografira z dotikom žice. Tovariša naj o tem poročata v »Lovcu«.

Uspehi naše lovske fotografije niso sicer veliki, toda ob skromnih tehničnih in drugih možnostih so — zlasti v nekaterih primerih — vredni pohvale. Inozemskim lovcem fotoamaterjem nudijo veliko prednost tudi skrbno urejeni živalski vrtovi in obore. Tudi pri nas je nekaj takih možnosti, ovira pa je često nerazumevanje upraviteljev ali pa slabe zveze fotoamaterjev z njimi.

Sliko večkrat pokvari slab izrez, zato naj tudi glede tega fotoamater pogleda v strokovno knjigo.

Slike so večkrat premalo kontrastne, čeprav negativ ni slab. Z zadostnim znanjem in primernim papirjem tudi iz nekoliko slabšega negativa moreš napraviti dobro sliko. Tisti, ki so mnenja, da bi bila iz njihovega negativa lahko boljša slika, naj le-tega pošljejo na uredništvo »Lovca«, ki bo negativ posredovalo strokovnjaku.

Lovska fotografija mora biti tudi vzgojna in poučna, zato slike z napačnim ravnanjem z orožjem in plenom, napačno nošnjo puške itd. ne spadajo v »Lovca«.

Malo je tudi dobrih slik lovskih psov, še posebno naših domačih pasem. Zato posveti več pozornosti tudi slikanju psov.

Na sestanku fotoamaterjev (od leve):
Rajko Marenčič, Vladimir Pleničar, Rado Čenčič, Ivan Mikec-Mitja, Franc Cvenkel





Na sestanku fotoamaterjev: (od leve) Marjan Langus, ing. Ivo Kalan, Ivo Napotnik, Avgust Koprivnikar

V gozdu je za fotografiranje bistven pogoj svetloba, ki jo je treba izkoristiti ali z občutljivejšim filmom ali daljšim eksponiranjem. Priporočljivejši je seveda občutljivejši film s čim krajšim eksponiranjem (25–30 DIN). K vsem posnetkom, še posebno k pokrajinskim, naj avtorji navedejo, kaj predstavljajo.

Ne samo divjad, tudi druge živali iz narave (hrošči, ptice, plazilci itd.) so objekt, ki naj zanima lovca fotoamaterja.

Fotoamaterji začetniki naj se za navodila obračajo na uredništvo »Lovca«, ki jim bo preko strokovnjakov posredovalo odgovore, eventualno pa lete tudi objavilo v »Lovcu«.

Razen navedenega so navzoči razpravljali še o nekaterih drugih vprašanih lovske fotografije, ki jih je R. Čenčič

osvetlil v svojem članku na strani 305 te številke.

V zvezi s predlagano novo obliko »Lovca« so navzoči izrazili prepričanje, da je večina naših članov zainteresirana za kvalitetnejšega in slikovno pestrejšega »Lovca«. Če je posamezniku v ta namen res težko prispevati iz svojega žepa nekaj dinarjev več za »Lovca« namesto za kaj drugega manj koristnega, naj mu priskoči na pomoč LD. Večina lovski družin ima denar, pridobljen iz lovišč. Vsa ta sredstva se morajo po lovskem zakonu vračati nazaj v lovišče oziroma za napredek lovstva, kar pomeni tudi za vzgajanje in izobraževanje članov-lovcev. To nalogo pa v veliki meri opravlja »Lovec«. Zato naj bi vse lovske družine iz teh sredstev prispevale vsaj nekaj tudi za naše glasilo.

-elf-

Prapor dolenjevaških lovcev

Lovska družina Dolenja vas pri Ribnici je oktobra 1968 razvila svoj prapor pri Kaličku v Veliki gori, kjer so lovci pred nekaj leti zgradili lično lovsko kočjo. Lepe oktorske nedelje popoldan je sredi gozdov, v tihi gozdnati

pokrajini, od koder je lep razgled po Ribniški dolini, lovski rog veselo naznanil pričetek slovesnosti. Tajnik Mirko Oražem je pozdravil zbrane in orisal delo in razvoj družine. Prapor je razvil eden najstarejših lovcev Jakob Vidervol in ga izročil v varstvo Ivanu Lovšinu.

LD Dolenja vas združuje vse lovce z območja nekdanje občine Dolenja vas, ima 35 članov: 14 lovcev je delavcev, 11 uslužbencev, 7 kmetov in 3 so obrtniki. Poprečna starost je 47 let (najstarejši je 74-letni Ivan Zlatoper iz Grčaric), kar kaže, da je na tem območju morebiti premalo zanimanja za lovstvo, zlasti pri mlajših.

LD Dolenja vas je bila ustanovljena kmalu po vojni in njena prva naloga je bila urediti lovsko gospodarstvo in povečati stalež divjadi. Sedanje lovišče meri 3100 ha, na enega lovca pride torej 85 ha lovišča. V lovišču je precej razne divjadi, o čemer priča največja škoda, ki jo je družina od vseh družin v ribniški občini plačala v lanskem letu. Prve jelene so uplenili že prva povojna leta in doslej vsega 30. Področje Lovske družine Dolenja vas postaja vse bolj zanimivo tudi za lovski turizem, saj vse pogostejše prihajajo na lov tudi tujci.

F. Grivec



Koristno sodelovanje

V več številkah LOVCA najdemo članke, ki jih objavlja razni dopisniki iz LD križem Slovenije, o koristnem in uspešnem sodelovanju in tovarištvu med lovci. Vesel sem takih novic in stikov, zato prispevam še jaz nekaj o sodelovanju naše LD Šmarje pri Jelšah z drugimi LD. Že nekaj let ima naša družina zelo tesne stike s soslednjimi LD, z LD Črna na Koroškem in LD Kočevje. Lovci iz Črne in Kočevja prihajajo k nam na malo divjad, mi pa k njim na veliko. V Kočevju smo bili že trikrat in v Črni enkrat. Tovariši iz Kočevja so bili tudi pri nas dvakrat, nekateri po večkrat, kakor je bila pač možnost. V Kočevju smo si ogledali lovske naprave, to je visoke preže, ki jih imajo veliko, krmišča za jelenjad in srnjad ter kaluže. Najbolj je našo pozornost pritegnilo mrhovišče za medvede. Kaj podobnega v našem lovišču nimamo, saj kosmatincev pri nas ni, tudi ne jelenjadi. Splezali smo tudi na visoko prežo ob mrhovišču, od koder je dober razgled. Vsekakor je bilo za nas zanimivo krmišče za jelenjad. Te imajo v Kočevju mnogo. Lepo izdelane, pokrite, barakam podobne jasli so vedno polne dobrega sena, kostanja in želoda. Ob vsaki taki krmilnici je seveda visoka preža in v bližini kaluže in solnica.

Koliko zanimivega in koristnega lovec vidi, kadar gostuje na skupnih pogonih. Je že res, da so lovski predpisi za vse enaki, toda niso enaka

vsa lovišča, naprave in tudi ne običaji. Že v sosednji družini najde lovec kaj posebnega. Tudi lovec-gost najde pri nas dokaj zanimivega, saj je naše lovišče lepo urejeno in oskrbovano. Sedaj imamo mnogo velike in male divjadi. K temu je pripomoglo ugodno pomladansko vreme. Dokaj pa so k dobremu staležu pripomogli lovci sami, ki so vsak na svojem odrejenem okolišču budno pazili na divjad. Veliko je bilo uničenih roparic, klatečih se psov in mačk. Mnogo je bilo postreljene municije, vendar ne zaman. Na jesenskih brakadah kar mrgoli zajcev in fazanov, kar je dokaz, da so lovci pridno nadzirali lovišče. Srečni smo, da vidijo lovci-gosti tako bogato lovišče ter da imajo priložnost tudi kaj upleniti. Še noben gost ni v tej lovski sezoni zapustil brakade, da ne bi bil uplenil najmanj dva, tri kose divjadi. Veselo razpoloženje spričo bogatega plena je dokaz, da so gostje srečni in z nami zadovoljni. Tudi mi,

kadar gostujemo, smo zadovoljni in se dobro razpoloženi vračamo domov. Toda ni glavno zadovoljstvo vedno v tem, koliko kdo upleni; večje zadovoljstvo je v dobrih in tovariških stikih, kjer si lovci izmenjamo svoja gledišča in mišljenja. Skoraj nemogoče je opisati prijateljski sprejem v Kočevju in pogostitev, ki nam ju ti tovariši vedno pripravijo. Zlasti Jože Kure je naš dober prijatelj, naš stalen vodič, pri katerem se vedno najprej ustavimo, kadar nas pot vodi v Kočevje.

Nekajkrat sem že pisal nekaterim LD izven celjske zveze za sodelovanje. Po odgovorih sodeč pa sklepam, da se družine preveč zapirajo same vase in da jim je plačilo takse glavna, sodelovanje pa postranska zadeva. Želim, da člani takih LD pomislijo tudi na koristno sodelovanje z drugimi družinami in da gledajo vse skozi dinar.

Franjo Kozelj,
LD Šmarje pri Jelšah

Jubilanti

Dve obletnici pisatelja Miška Kranjca

Mnogi poznajo Miška Kranjca, čeprav se še osebno niso srečali z njim, a se srečujejo z njegovo pisano besedo. Veliko je že napisal. Ob nedavni razstavi njegovih del, ki jo je ob njegovi šestdesetletnici rojstva priredila soboška študijska knjižnica v Murski Soboti, Lendavi in Gornji Radgoni, smo ostrmeli celo mi, ki ga poznamo že od mladih let, ki sicer poznamo njegovo veliko dejavnost, ki se srečujemo z njim, ko prihaja v Veliko Polano, v svoj

rojstni kraj, kjer je tudi član lovske družine. Ob razstavljenem Miškovem pisateljskem delu so se ustavljali ti soči z velikim zanimanjem. Ob njegovem plodnem življenjskem jubileju so mu mnogi želeli stisniti roko, se mu zahvaliti za njegov velik prispevek slovenski in sploh človeški kulturi, hoteli so mu pogledati v oči, kjer ni sovraštva, pač pa s šegavostjo pomešana otožnost.

V tem, kar je napisal v več kot štiridesetih letih pisateljevanja, je mnogo tega, kar je videl in srečeval na križarjenjih po naših poljih, močvirjih in gozdovih, po

katerih hodi že točno 35 let kot lovec in ribič.

Čudovito lepi so opisi pokrajine, narave, življenja divjadi in rib; opisi navad, razvajanosti in modrosti živali so večkrat odsevi opazovanj Miška — lovca. Verjetno ga še dolgo v opisih življenja iz naših lovišč ne bo nihče dosegel. Miška smo vedno težko čakali in ga vedno težko čakamo, da gre z nami, kajti tedaj je lov nekaj posebnega; on mu daje posebno lepoto, saj lov zanj ni »mesarija« niti ne zgolj nedeljski šport, ampak svojevrstno razkrivanje in doživljanje lepote, ki je pa mnogi včasih ne opazimo. Ko je med nami, ni jeze in ne utrujenosti. Včasih smo se na tihem skoraj jezili nanj, če je med lovom »pozabil« streljati. Streljač nik-



dar ni bil in življenja polnega lovišča se veseli. Po njegovih delih so dobila »domovinsko« pravico in so zaživela mnoga stara domača imena živali.

Opisovanje življenja raznih živali je povezal z življenjem malih ljudi, katerim so pravico do lova in ribolova nekoč kratili oblastni grofje, za tem pa meščanska gospoda. To je opisal z vsem srcem in dušo v »Povesti o dobrih ljudeh« in v svojem doslej najmočnejšem avtobiografskem romanu »Mladost v močvirju«.

Za vse opravljeno pisateljsko delo tudi mi čestitamo Mišku ob njegovi 60-letnici, hkrati pa se še spominjamo njegovih 35 let članstva v naši zeleni bratovščini.

Ob čestitki mu želimo, da bi še dolgo prihajal zdrav in veder med nas. Še dolgo naj nam bo vzor lovca-čuvarja, ohranjevalca in opisovalca lepot naših lovišč!

Lovska družina
Velika Polana
J. Š.

Ko so se letos začele brakade, sta tovariša **Mirko Lampe** in **Karel Rupel**, člana LD Javornik, praznovala svojo 70-letnico in pol stoletja udejstvovanja v zeleni bratovščini.

Mirko Lampe



Karel Rupel

Oba sta soustanovitelja in častna člana te lovske družine. Mirko se posebej ukvarja s kinologijo, Karel je pa po tradiciji vodja skupnih lovov. Obema tovarišema čestitamo k življenjskemu jubileju in jima želimo, da še mnogo let uživata med nami na zelenih lovskih poljanah!

Lovci LD Javornik

Viktor Planinšec, član LD Hoče, 60-letnik. Vseh 20 let, kar je član te družine, je v upravnem odboru. Prvih 5 let je bil tajnik, sedaj pa že 15 let vzorno vodi družinsko blagajno. Za svoje delo je prejel znak za zasluge. Bil je partizan in je vojaški vojni invalid. Vzornemu tovarišu želimo še mnogo lovskega užitka v našem lovišču in na mnoga leta!

Lovci LD Hoče — I. L.

Ludvik Volmajer, član LD Podvelka, je praznoval svojo 60-letnico. Jubilar je soustanovitelj te družine in njen dolgoletni starešina. Za njegove zasluge v lovstvu je prejel znak za zasluge in red za lovske zasluge II. stopnje. Vsi lovci, ki te poznamo, želimo, da bi bil še mnogo let zdrav med nami in da bi nas s svojo šegavostjo zabaval, mlade lovce pa učil pravičnega lova!

Lovci LD Podvelka — J. G.

Umrli

Lojze Kemperl, lovec z dušo in srcem, se je 5. aprila 1968 za vedno poslovil od ljubljanih mu Kamniških planin. V Stranjah so mu rojenice kot kmečkemu otroku položile v zibelko lovsko puško in priklenile njegovo srce na gore z gamsi in petelini. Z očetovo pomočjo je že z 18. letom zdražil lovišče Veliko planino, ki ga je imel do prve svetovne vojne, ko je moral zamenjati lovsko puško z vojaško in kot avstrij-



ski vojak oditi na fronto v Karpate in na Piavo. Ob porazu Avstro-Ogrske se je pri Beljaku pridružil koroškim borcem. Srce pa ga je neprestano vleklo nazaj med divjad v Kamniške planine. Kmalu po nastanku prve jugoslovanske države prevzame službo kot revirni lovec v lovišču Meščanske korporacije Kamnik, ki ga je imel v zakupu Vladimir Premrov iz Zagreba. Leta 1932 jugoslovanski kraljevski dvor prevzame celotno lovišče Kamniško Bistrico in Lojze v tem lovišču kot revirni nadlovec

služi vse do druge svetovne vojne, sporazumno s partizani pa tudi med vojno. Leta 1949 postane upravnik novoustanovljenega gojitvenega lovišča »Kamniške planine«. Ko je njegov sin Milan leta 1952 prevzel upravo povečanega lovišča, je bilo njemu kot nadlovcu poverjeno upravljanje revirja Kamniška Bistrica. To dolžnost je vestno opravljal vse do svojega 75. leta — do smrti.

Za njegovo delo in uspehe ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge, predsednik Tito pa z ordenom zasluge za narod s srebrnim vencem.

Lep lovski pogreb, ki se ga je udeležila množica njegovih prijateljev in znancev, sta organizirala Zavod za gojitev divjadi »Kozorog« in LD Stahovica, s katero je pokojni nesebično sodeloval vrsto let. Sedaj počiva na pokopališču v Stahovici, v vznožju gora, ki jih je nad vse ljubil. Spomin na vedno nasmejanega, družabnega in splošno spoštovanega lovca, ki je vseskozi živel za divjad, ne bo nikdar ugasnil.

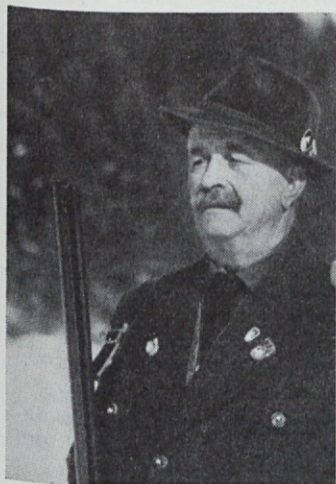
Lovski tovariši

Jože Požun, član LD Zabukovje, je v svojem 71. letu za vedno zapustil lovsko bratovščino. Vestnemu in požrtvovalnemu lovskemu tovarišu časten spomin!

LD Zabukovje — A. S.

Janče Matko, član LD Trbovlje, borec v NOV in bivši oficir JLA, je komaj 41 let star preminil. Izgubo dobrega tovariša bomo težko pogrešali. Naj mu bo lahka domača zemlja!

LD Trbovlje



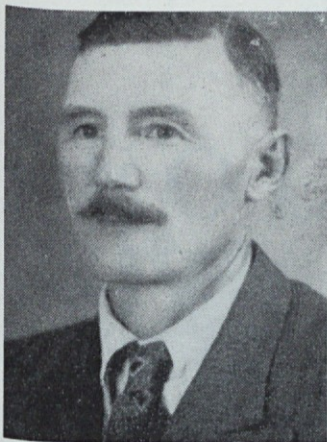
Marko Krničnik, član LD Škofja Loka, nas je v 41. letu starosti, po zahrbtni bolezni, za vedno zapustil. Dragemu tovarišu časten spomin!

Lovci LD Škofja Loka

Dionizij Hanželič, član LD »Bresnica« Podgorci — Ptuj, nas je tragično zapustil, star 72 let, lovec 42 let. Bil je ustanovni član družine, velik ljubitelj narave. Kot lovec-kmet je veliko zahajal v lovišče, kjer je iskal razvedrila in utehe. Kljub starosti je bil neumorno delaven. Omahnil je kakor pokošen klas. Škrjanček mu je zapel zadnji ave... Veliko lepih spominov nas veže nanj in na njegove dogodivščine, ki nam jih je tako živo pripovedoval. Z zglednim tovarštvom in

Feliks Slauer, član LD Boč na Kozjaku, soustanovitelj družine, 41 let lovski čuvaj in vesten učitelj mladih lovcev, je v 70. letu starosti odšel v večna lovišča. Naj mu bo trajen in svetel spomin!

LD Boč na Kozjaku



Anton Šave-Mikej, najstarejši in častni član LD Gradišče, nas je v 76. letu starosti za vedno zapustil. Med trdim delom na svoji domačiji je vedno našel še čas za lov. Dobrih 50 let je hodil po lovskih stezah, nas učil lovske pravičnosti in lovskega tovarštva. Spomin nanj bo vedno ostal med nami.

LD Gradišče — J. T.

pravičnim lovom si je postavil svetel in trajen spomin.

LD »Bresnica«
Podgorci, Ptuj — J. K.

Petra Ahlina, člana LD Škofja Loka, starega 60 let, dobrega lovca, prijetnega družabnika, pevca, gojitelja lovskih psov, smo za vedno izgubili. Slava njegovemu spominu!

Lovci LD Škofja Loka

Mihael Vučko, član LD Čemšenik-Trojane, je komaj 40 let star preminil. Bil je dolgoletni tajnik družine, ki je ves svoj prosti čas posvečal lovski organizaciji in lovišču. Dragega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

Lovci LD Čemšenik-Trojane

Lovska kinologija

Lovcem-kinologom ob novem letu!

Plan kinoloških prireditev v preteklem koledarskem letu je za nami. Preizkušnje in tekme so bile izvedene po kinološkem koledarju, v organizaciji področnih lovskih zvez, ki so le-te tudi financirale.

Preizkušnjo po krvnem sledu na Sorškem polju je organiziralo Društvo ljubiteljev ptičarjev pod pokroviteljstvom lovske zveze v Kranju. S Klubom športnih in službenih psov je društvo priredilo tri debatne večere o kinologiji. Kinološka zveza je uspešno izvedla mednarodno razstavo psov vseh pasem 14. in 15. 9. 1968 v Ljubljani. Videli smo odlični pasji material, ki je brez dvoma uspeh pravilne vzreje in strokovnosti naših

kinologov. V bližnji bodočnosti naj bi organizirali v Ljubljani svetovno lovsko in kinološko razstavo, ker so pogoji dani. Prezreti tudi ne smemo tekme službenih psov 20.—22. sept. 1968 v Ljubljani, ki jo je organizirala Zveza klubov za vzrejo športnih in službenih psov.

Naši kinološki sodniki so sodelovali na mednarodnih razstavah in tekmah v inozemstvu in so v najboljših odnosih z inozemskimi kinološkimi organizacijami.

V lovskih družinah naj bi se organizirala predavanja o kinologiji, zlasti za šolanje psov, ki naj jih ima vsaka lovska družina kot osnovna celica našega lovstva, v gorskih loviščih posebej za krvosledce. Saj imamo strokovno literaturo: »Ptičarji in šarivci«, »Lovski španjeli«, njihovo

va vzreja, šolanje in vodenje na lovu — 1964, »Moj pes«, vzreja, vzgoja, šolanje — 1967, »Priročnik za vzrejo in šolanje športnih in službenih psov« — 1967 in »Rodovno knjigo ptičarjev in šarivcev 1938—68«. V vsakem letniku glasila LOVEC pa je dovolj obvestil in strokovnih napotkov o kinologiji, ki jih dobite tudi pri pasemskih organizacijah ali neposredno pri Kinološki zvezi Slovenije.

V letu 1969 bi želeli od našega lovca-kinologa tesnejšega sodelovanja. Lovske družine naj bi finančno bolj podprle delo kinološkega poročevalca.

Psa je treba najprej učiti, šele potem lahko od njega kaj zahtevamo. Rejci naj zlasti izbirajo med lovsko preizkušenimi plemenjaki, s čim boljše telesno oceno. Pri našem delu, ko propagiramo pasemskega šolanega psa, želimo čim boljših uspehov. Pes spada h kulturnemu življenju človeka, saj nam zvesto služi na lovu, kot čuvaj, kot lavinski pes, kot vodnik slepih in kot pomočnik v službi javnih organov.

Zdravo, srečno in uspešno leto 1969 ter dober pogled želim vsem lovcem in kinologom!

Vladimir Pleničar
podpredsednik
Kinološke zveze Slovenije

Jesenska vzrejna in poljska preizkušnja ptičarjev v Ljutomeru 19. in 20. 10. 1968

Ljutomerska lovska zveza je letos organizirala za svoje rejce preizkušnjo starejših in mlajših ptičarjev v svojem lovišču, ki je zelo bogato tako s perjadjo kot z dlakasto divjadjo. Preizkušnjo je spretno vodil znani vodnik in rejec Maks Nemec. Celotno organizacijo pa so vzorno pripra-

vili vodilni člani zveze, in sicer tako, da so vse lastnike in vodnike s svojega področja pismeno povabili na preizkušnjo. Preizkušnja je trajala dva dni. Vreme je bilo lepo in teren kljub vetru in soncu dovolj vlažen, kar je potrebno za zanesljivo delo ptičarja.

Celotna preizkušnja je potekala vzorno, vodniki so pokazali veliko discipline, ki tudi ob znanem prleškem humorju in gostoljubnosti ni popustila. Za preizkušnjo je bilo prijavljenih 14 ptičarjev; za poljsko 6 in za jesensko 8. Pasji material na tem področju je po svoji zasnovi odličen, le šolanje v posameznih disciplinah je pri nekaterih pomanjkljivo. Na obeh preizkušnjah sta pse ocenila Mirko Fluher in podpisani.

Rezultati

a) Jesenska vzreja preizkušnja (mladi psi):

1. Cito RMP os 191, telesna ocena dobro, vodnik Mirko Hanžekovič. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 189 točk, II. a.
2. Dik RMPki 2835, telesna ocena dobro, vodnik Vlado Babič. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 174 točk, II. b.
3. Cita (Bistra) RMPos 192, telesna ocena dobro, vodnik Hinko Rajh. Nos 3, iskanje 3, stoja 3 — 153 točk, III. a.
4. Arno RMPki 3011, telesna ocena odlično, vodnik Alojz Holc. Nos 4, iskanje 2, stoja 3 — 148 točk, III. b.
5. As RMPki 2823, telesna ocena prav dobro, vodnik Franc Antolič. Nos 4, iskanje 3, stoja 3 — 119 točk, III. c.
6. Dobi RMPki 3024, telesna ocena dobro, vodnik Franc Zamuda. Nos 3, iskanje 2, stoja 2 — 115 točk, III. č.
7. Aga RMPki 2825, telesna ocena dobro, vodnik Alojz Kajdič. Nos 4, iskanje 3, stoja 3 — 104 točke.
8. Aras RMPki 3009, telesna ocena dobro, vodnik Franc Topolinjak. Nos 3, iskanje 2, stoja 4 — 98 točk.

b) Poljska preizkušnja (starejši psi):

1. Beba Hraščička JRPki 4236, telesna ocena prav dobro, vodnik Štefan Golenko. Nos 4, iskanje 3, stoja 3 — 153 točk, II. a.
2. Rio RMPki 2414, telesna ocena 4, vodnik Janko Vršič. Nos 4, iskanje 4, stoja 3 — 146 točk, II. b.
3. Ras RMPki 2388, telesna ocena prav dobro, vodnik Stanko Čurin. Nos 3, iskanje 3, stoja 3 — 121 točk, III.
4. Aron Šalinski JRPki 4217, telesna ocena prav dobro, vodnik Jože Filipič. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 101 točka.
5. Asta Šalinska JRPki 4231, telesna ocena dobro, vodnik Franček Vaupotič. Nos 3, iskanje 2, stoja 3 — 94 točk. Cito Polenski JRPos 1736, telesna ocena dobro, vodnik Ivan Rajh. Pes ni bil preizkušen, ker je vodnik predčasno zapustil lovišče.

Jože Skofic,
kinol. sodnik

Za novo leto:
Dober prijem!



Šaljive

Med lovci

Peter se je odpravil na lov na jerebice. S prijateljem dvigneta iz koruze kito jerebic. Peter dvigne puško, sproži in jerebica pade. »Dve!« vzklikne veselo.

»Oprosti,« reče prijatelj, »kje pa je druga?«

»Pred dvajsetimi leti sem jo pihnil,« reče stari Peter.

A. P.

Medveda je vrglo nazaj

Lovci so se odpravili na lov za medvedom. Janez, ki še ni bil izkušen lovec, se je precej oddaljil od določene smeri, zato je tudi imel smolo, da se je sam srečal z medvedom. Presenečen nad mrcino dvigne puško, da ustrelji, a puška, kot nalašč, odpove. Janez ni

imel druge izbire, da jo ucvre. Glej ga šmenta, medved pa za Janezom. Skoraj bi bilo po lovcu, ko jo nenadoma medved ubere nazaj v nasprotno smer.

Po končanem lovu je Janez pripovedoval zgodbo prijatelju Jožetu.

»Jaz bi v tem primeru imel polne hlače,« pravi Jože.

»Tako, tako,« ga dopolni Janez, »saj sem jih imel tudi jaz...«

A. P.

Lovčev sin

Sosedov Branko, lovčev sin, je prinesel domov precej veliko želvo. Pa ga mama vpraša, kaj bo z njo.

»Videti hočem, če res živi 200 let...«

A. P.

Dober pogled!





Vljudno Vas vabimo na sejemske prireditve, ki bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani v letu 1969:

14. sejem konfekcije, modnih tkanin, pletenin, usnja, izdelkov usnjarsko predelovalne industrije in raznih modnih artiklov »MODA 1969«

18.—26. januarja 1969

8. mednarodni sejem

»ALPE-ADRIA«

10.—18. maja 1969

»SETEX 1969«

Vzorčni sejem tkanin in pribora za oblačilno industrijo in trgovino

3.—5. junija 1969

SALON POHISTVA

14.—22. junija 1969

15. mednarodni sejem vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme

4. specializirani sejem gostinske in turistične opreme

29. avgusta do 7. septembra 1969

16. mednarodna razstava elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije in nuklearne tehnike

»SODOBNA ELEKTRONIKA«

7.—12. oktobra 1969

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE LJUBLJANA



TEOL

LJUBLJANA, Zaloška 54

Proizvaja:

- tekstilna pomožna sredstva
- usnjarska pomožna sredstva
- surovine in detergente za šampone
- sredstva za hlajenje pri obdelavi kovin
- lepilo za čevljarstvo in industrijo
- etoksilirane proizvode



HIRTENBERG lovski naboji

VELETRGOVINA z
vsemi vrstami lovske municije,
lovsko optiko in
lodnom za lovske obleke

Na razpolago tudi svetovno znana
krogelna municija **NOSLER**

Lovsko orožje vseh modelov
in polizdelke (belo-izdelane)
za bokarice in trocevke
izdeluje po želji v

LASTNI PUŠKARNI

Hans Fanzoj Borovlje - Ferlach

**Griesgasse 1
AVSTRIJA**

v lovski družbi je prostor še za

- GRENKI APERITIV IZ 35 IZBRANIH ZELIŠČ — OD ANGE-LIKE, INGVERJA IN RABARBARE DO JANEŽA, PELINA TER DRUGIH DOMAČIH IN UVOŽENIH ZELIŠČ
- APERITIV POLNEGA IN ZAKROŽENEGA OKUSA, KI PRIJA VSELEJ, ZLASTI PA PRED JEDJO IN PO NJEJ
- ZNAČILNA LASTNOST APERITIVA: NA STEKLU IZPRAZNJENE ČAŠE PUŠČA LAHNO MEGLICO



■ PRIZNAN V DRUŽBI PRIJATELJEV IN POZNAVALCEV PLEMENITIH APERITIVOV

■ SODI MED NAJBOLJ PRILJUBLJENE APERITIVE NA SVETU

talis
MARIBOR

**Za vas,
za lov, za smučanje,
za izlete v naravo . . .**

NAJNOVEJŠI MODELI

SIMCA

AVTOMOBILOV LETNIK 1969



- 1000 LS 944 ccm, 4 vrata
- 1000 GL 944 ccm, 4 vrata
- 1000 GLS 1118 ccm, 4 vrata
- 1000 S (special) 1118 ccm, 4 vrata
- 1100 LS 1118 ccm, 2 vrata
- 1100 GL 1118 ccm, 4 vrata
- 1100 GLS 1118 ccm, 2 vrata in 4 vrata
ter zadnja vrata pri vseh modelih 1100
- 1200 Coupé 1204 ccm, 2 vrata
- 1301 GL 1290 ccm, 4 vrata
- 1501 GLE 1475 ccm, 4 vrata

KONKURENČNE EKSPORTNE CENE ZA JUGOSLAVIJO

Dobava po vplačilu deviznega računa
Zehtevajte ponudbe in informacije



INDUSTRIAIMPORT

**predstavništvo in konsignacija za SRS
LJUBLJANA**

Gospodsvetska 13, telefon 314-752, 314-753

SLOVENIJAŠPORT

eksport – import

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 18

**vam nudi v svojih prodajalnah in
grosističnem skladišču:**

**LOVSKO OROŽJE VSEH VRST
iz Avstrije, NDR, ČSSR, Madžarske,
SZ in domače izdelave**

**LOVSKE ŠIBRENE NABOJE
»HIRTENBERG« (Avstrija)
in domače izdelave**

**DVOGLEDE IN DALJNOGLEDE,
uvožene in domače**

**VELIKO IZBIRO RIBIŠKEGA PRIBORA
OBUTEV IN OBLAČILA ZA LOVCE
IN RIBIČE**

Oglejte si bogato izbiro blaga v naših
prodajalnah v LJUBLJANI, CELJU, MARI-
BORU, MURSKI SOBOTI, KRANJU, JESE-
NICA, KOPRU, ZAGREBU in BEOGRADU

Potrošnikom prodajamo na kredit brez
porokov in pologa. – Lovskim družinam
prodajamo tudi iz grosističnega skladišča

Lovci, vaši prijatelji in znanci!

V naših poslovnih prostorih
v Ljubljani, Vošnjakova 5 – zraven hotela Lev –
si lahko ogledate in nabavite:

Obiščite nas in solidno vas bomo postregli!

tehno union

LJUBLJANA, VOŠNJAKOVA 5

Telefon 314-785, 313-094

Fratelli Onofri

plinske in oljne peči, električne,
plinske in kombinirane štedilnike



švedske kotle za centralno kurjavo
in razno gospodinjsko opremo



pralne stroje in stroje
za pomivanje posode



BAHCO

švedske
kuhinjske dušnike

REFORM

odlične avstrijske kosilnice
z vsemi priključki

Trgovina posluje ob delavnikih od
6.30 do 14. ure, ob sobotah od 8.
do 12. ure.